

R 455
1967/3

Caogart

3rd
No 2

1967 3

Мартда туғилганлар

Оддий қўшиқ туюлади кунларнинг бари —
Сариғдай юшоқ менга, ойнадай силлиқ.
Ойнинг дейман, худди ўн беш сўмас ёруғи
Менинг бахтим, толеймга экан атоғлиқ.

Ойнинг ўн беш зим-зиёси — менга қоронғи,
Кўрмаганман, қайдан кўрай; эслолмайман ҳеч.
Сандалига тўкиб магиз, писта, ёнғоғини,
Гарчи бувим қўлогимга қуярди ҳар кеч.

Тунов кунни ҳаяжондан титради қалбим,
Нуроний юз бир аёлга қўйдилар ҳайкал.
«Оналарнинг онахони» деб ёзилганди,
Тортди мени ҳам ўзига мисоли машғал.

Тўхтаб қолдим соатдай тақ шошган йўлимдан,
Гулчамбарлар тилга кириб, берди сарҳисоб.
Ҳаёлларим чақмоқ каби ёришди бирдан,
Сукут тўлган юрагимни қоплади хитоб.

Шулар эди ўлмас бўлиб туғилган мартда,
Зулуматни тикка ёрган машғал нурлари.
Ҳаётнга шулар эди қайтган ўн марта,
Шулар эди навбахорнинг синмас гуллари.

О, март, иқбол баҳорининг қуёши ажаб,
Тўлқинингда нурдай ўйнаб нозланиб сузай.
Сени оддий қўшиқ қилиб қизимга сўзлай,
Ўзи-ку бахт бешингида, сўзлаш на ҳожат!

Гулчехра ЖЎРАЕВА.

Бахт

Бирам дилкаш, бирам меҳрибон,
Нурли сиймо — онажоним бор.
Дерлар уни «суҳбати жонон»,
Изларидан юради баҳор...

Кўп заҳматлар чеккан бир маҳал,
Муңгли-муңгли ҳар ҳикояси.
Бари чўккан юрак тубига,
Айта берса, йўқ ниҳояси...

Нурга ташна эди у олам,
Юракларни ўртарди бутун.
Ўша ғамда қоврилган онам
Бахту икром топгандир бутун.

Чехрасига табассум тўлган,
Аччиқ кунни кўрмаган гўё.
Ўтмишининг зулматин қувган —
Октябрдан таралган зиё!

Муҳаббат ТУРОВОВА.

Ҳар баҳор...

Кўнглим бор чаманлар қўйида,
Йўлим бор куйчи сой бўйида.
Саҳархез қушларнинг хониши,
Ўфқда илк нурининг ёниши,
Кулгуга лаб очган ғунчалар —
Сехргар, сехргар бунчалар.

Дарахтлар даста гўл мисоли,
Еллар — шеър — ўйноқи ҳижоли.
Бўғотда қалдирғоч чуғури,
Қизчалар тол баргак сугуриб,
Қирқ кокил тақшиар бошига,
Ўсмалар суришар қошига.

Ҳар баҳор шу такрор элимда,
Юртимиз серясан келиндай.

Эътибор ОХУНОВА.

ҚУЁШ БЎЛИБ ПОРЛАГАН ИНСОН

Ўтмишда Шарқ аёллари йиғлаб ўтганлар...

Гарчанд бу сўзлар кўп такрорланса ҳам улар тарихни, ҳақиқатни шу қадар ҳаққоний ифодалайдиларки, Октябрьдан аввалги даврни эслаганда буни ҳар гал такрорлаймиз.

Бу сўзларни юзаки тушуниш керак эмас. Шарқ аёлларининг йиғисини асрлар давомида ҳукмрон бўлган адолатсиз тузумга қарши шикоят, ноҳақликлардан ўтли фарёд, зулмга қарши исён деб англамоқ лозим. Уларнинг ана шу маънодаги йиғиси газалда, куйда, сўзда ва амалда ифодаланди. Тарих — курашлар силсиласидан иборат экан, айниқса энг кўп жабр кўрганлар — аёлларимиз синфий жангларнинг фаол иштирокчилари бўдилар.

Коммунистик партия, ишчилар синфи улугъ Ленин раҳбарлигида амалга оширган шонли Октябрь революцияси Россия меҳнаткашлари тақдирида, жаҳон халқлари тақдирида, шу жумладан Шарқ аёллари тақдирида мислсиз бурилиш ясади. Зулм ва ҳақсизлик кишанларини парчалаб ташлаган Октябрь халқларга озодлик келтириш билан бирга ҳар бир меҳнаткаш инсонга бахт шабадаси бўлиб эсди, унга ўз қадрини, жамиятдаги ўрнини аниқлатди, ўзи ўз юрти, ўз истиқболи, халқи, ватанининг фаровонлиги учун эркин меҳнат қилиш ҳуқуқини берди.

Шарқнинг мазлума аёллари эркак, бахтга шу қадар чанқоқ эдиларки, Октябрь тонгини кенг қучоқ очиб кутиб олдилар, унинг нурли мусаффо ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас олдилар, лола ранг байроқлар шуъласига йўғрилган эрк шамоли сийналардаги «ичкари» захрини, ҳўрлик аламларини ювиб кетди.

Ўзбек хотин-қизлари Совет ҳокимиятининг дастлабки кунлариданоқ ой юзларини қуёшдан тўсган мудҳиш паранжи, чимматларни йиртиб, ўтга отиб куйдира бошладилар.

Ленин таълимотида баҳраманд бўлган озод хотин-қизлар шуни чуқур англаб олдиларки, инсон қул эмас, аёл чўри эмас, одамзод ер юзида судра-

либ, бир амаллаб кун кўриш учунгина яратилган эмас!

Инсон — ҳаёт, эрк, бахт яратувчиси. Аёл ҳуқуқда, меҳнатда, жамиятда эркак билан баббаробар. Жами одамлар қонида қуёш бор. Қонларида, юракларида бу қуёш ёниб турар экан, уларнинг ўзлари жаҳонга нур таратишга қодир.

Ўзбек хотин-қизлари учун эрк, қадр, бахт йўли кенг очилган кундан бошлаб улар ўзликларини топиб олдилар, бахт меҳнатда эканини англаб етдилар ва энг шимариб ишга киришдилар.

Саодат тарихининг эллагинчи йилига қадам қўйди. Бу йил бутун жаҳон меҳнат аҳли Улуғъ Октябрь социалистик революциясининг ярим асрлик айёмини байрам қилади. Ҳозирги арафа кунларида Ўзбекистонимиз жамолини, унда яшаётган халқлар интернационал оиласини, унинг оламаро иззат-ҳурмат топган хотин-қизлари кўркини бир томоша қилинг.

Ярим аср давомида халқимиз, республикамиз камол топди, барқ уриб яшнади. Қудратли социалистик саноатимиз, мукаммал машиналашган қишлоқ хўжалигимиз, илғор фанимиз, маданиятимиз, адабиёт ва санъатимиз бой мазмуни, ранг-баранг шакли билан жаҳонга манзур бўлади. Саноатнинг илғор новатор севарлари қардош социалистик мамлакатларига ўз тажрибасини ўртоқлашиш учун тақлиф қилинади, пахтакор қизимиз Болгария деҳқонига пахтадан юқори ҳосил олиш усулларини ўргатади, олима аёлимиз тарих ва ҳуқуқдан лекция қилиш учун тақлиф қилинади. Санъаткор қизларимиз жаҳон кезиб жозиба қадим ва ҳозирги санъатимизни намойиш қилади. Бу истёдод ва меҳнат мўъжизалари фақат ўз халқимиз мулки ва кўркигина бўлиб қолмай, ўз таъсир кучи ва аҳамияти, эътибори билан бутун мамлакат ва бутун тараққийпарвар дунёнинг меҳнат, ижоднинг дурдоналаридир, булар — пролетар революциясининг фахрланаси арзийдиган меваларидир.

Марксизм-ленинизм революцион таълимоти миллионлар қалбини, онгини

қуёшдай ёритди. Бу мангу нурларини смирганлар ўзлари унинг зарралари бўлиб порладилар. Ҳар бир яратувчи инсон камоли, жамоли билан ўзи нур чашмаси бўлиб қолди. Шонли Октябрь бизни ана шундай улугъ бахтга муяссар қилди.

Шу улкан бахтнинг қалрига етайлик. Давримизга муносиб бўлайлик. Коммунизм қурилишида жонбозлик кўрсатайлик. Токи, меҳнатимиз, жасоратимиз келгуси авлодларга намуна бўлсин. Яратувчи инсон ҳаммаша қуёш бўлиб порлай берсин!

R455
Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Саодат

Экз №2

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК
ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ
КОМИТЕТИНИНГ ЖУРНАЛИ

МАРТ № 3 (198) 1967

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ОИДА БИР
ЧИҚАДИГАН ИЖТИМОИЙ-
СИЕСИЙ, АДАБИЙ-БАДИИЙ
ЖУРНАЛИ

Ясанган-тусанган Анор хола келинининг хонаси эшиги олдида тўхтади. Набирасини яна бир марта кўргиси келди. Чақалоқни уйғотиб юбормаслик учун эшикни охишта очиб, каравот ёнига оёқ учиди борди.

Чироқнинг кучсиз нури қизалоқнинг қорачадан келган бўртиқ юзини ёритиб турибди. Четиға уқа тутилган қалпоқчасидан қопқора сочи ҳалқа-ҳалқа бўлиб чиқиб турарди.

Анор хола каравотга энгашди. Қувончдан кўкси яйраб:

— Иқбол...— деди пичирлаб.— Сенга жуда яхши исм қўйишди, билиб қўйишди, бахтли-саодатли бўлсин деб Иқбол қўйишди исмингни. Туғилганингга ҳали ой тўлгани йўқ, қанча одамнинг дилини севинчга тўлдирдинг. Хонадонимиз обод бўлиб кетгандай.

Анор хола набираси бошида яна бир нафас тургач, кўрпасини тўғрилаб қўйиб, яна оёқ учиди юриб уйдан чиқди. Зебохон қаттиқ уйқуга кетибди. Кўни бўйи муборакбод учун келган меҳмонларни кутиб чарчаган, албатта.

Ҳожиевлар оиласининг ҳаммаси бир ҳовлида туришади. Оила йил сайин кўпайиб борарди. Эски уй торлик қилиб қолди. Ўтган йил баҳорда иморат қуриш учун катта ҳашар бошланди. Оиланинг катта-кичиги роса ишлашди, кўни-қўшни ҳашарга чиқишди. Кенг, катта-катта деразали, икки айвони ва шийпони бўлган янги бино қад кўтарди. Бундаги кўп хоналарнинг ҳар бирида Анор холанинг уйланган уч ўғли яшашиди.

Хоналарнинг ҳаммаси ҳозир жим. Аста-аста юриб ҳовлига тушди-да, ўз хонасига кирди, чироқни ёқди. Девордаги ойнали рамакдаги суратда ўзининг хирагина шарпасини кўрди. Хонанинг тўридаги бу сурат эрининг сурати. Тоҳир аканинг кўзи қақнаб турибди.

Холанинг эти жимирлаб кетди. «Афсус, бу кулларимизни кўрмадингиз-а», набирамизнинг ақиқасига тўпланган меҳмонларни кўрсангиз, нақадар севирандингиз. Сиздан жудо бўлганимизга қанча вақт ўтиб кетди-я!—Хо-

ла ичдан хўрсиниб, оғир тин олди.— Сиз билан бизнинг ёшлигимиз оғир йилларда ўтди. Босмачилар билан олишув, Мулла Ҳасаннинг даҳшати. Иброҳим ҳожи бойнинг разиллиги. Суронли йиғилишлар, баҳслар, митинглар».

Холанинг ҳаёлида бир манзара намоён бўлди. Одамга тўла кенг майдон. Қадимий ёдгорлик олдида омонатгина қурилган минбар. Қизил байроқ шамолда ҳилпираб турибди. Ўн етти ёшли Анор биринчи бўлиб бошидан паранжини, чачвонини олиб, ҳамманинг кўзи

Тезгузар қишлоқ Советининг раиси Файзи Қаҳҳоров чақалоқнинг ота-онасини табриклаб чақалоқ—Иқбол учун совғалар топширди. Қишлоқдаги кекса коммунистлардан Шароф Жўраев Анор холага бир даста гул тутқазди.

— Ҳурматли Анор буви, сизни эллагинчи набирангиз, эллагинчи бахт-иқбол билан табриклаймиз,—деди Шароф ота. Кейин ҳазиллашди:— бундоқ зеҳн солиб қарасам иккимиз тенгқурмиз-у, аммо жуда ёш кўринаяпсиз.

— Ҳа, ҳали менга нима бўлибди?—деди Анор хола ҳам ҳазил-

ЭЛЛИГИНЧИ ИҚБОЛ

олдида гулхан ўтига итқитади.

Кейинчалик Тўйбойниқиди очилган мактаб. Ленин сурати солинган биринчи китоб. Обид Ҳомидов деган биринчи ўқитувчи. Кейин сира ёлдан чиқмайдиган қувончли воқеа бўлган: 1925 йилининг қишида бошқа фаол хотин-қизлар қаторида Анор хола Бухоро шаҳрига, Михаил Иванович Калининни кутиб олишга борди. Бутуниттифоқ оқсоқоли деҳқонлардан ҳол-аҳволларини, нима-лар кераклигини сўрайди. Кейин деҳқонларга катта ёрдам беради.

1929 йилда «Қизил байроқ» колхозини тузишди. Колхоз тузишди-ю, Тезгузарга сув келди. Шофриконнинг қақраб ётган чўлларида янги ҳаёт бошланди.

Вақт ярим кечадан ошди. Анор хола каравотга ўтиб ёнбошлади. Кўн бўйи чарчаганини энди ҳис қилди. Шундай эса-да уйқуси келмасди. Кечаги кўннинг қувончи ҳаёлидан кетмас эди.

...Уйдагиларнинг ҳаммаси ақиқа тўйга ҳозирлик кўришди. Қирқ кишидан зиёд меҳмон бўлди ахир.

Туш пайтида қариндош-уруғлар, ёр-биродарлар, кўни-қўшни ҳамқишлоқлар қишлоқ Советига тўпланишди.

лашиб.— Ҳали ёшман. Менинг ҳам туғилган йилим Октябрь инқилоби йили деб қўйдим.

Анор холанинг уйида зўр тантана. Дастурхонга анвойи ноз-неъматлар тортилган. Анор холанинг келинлари бир қарасангиз манти, бир қарасангиз кабоб кўтариб киришяпти. Анор хола тўрда ўтирибди. У шунча одам келиб қувончига шерик бўлганидан ўзида йўқ хурсанд эди.

Аҳмаджоннинг қаҳқаҳасини Анор хола ҳам эшитди. Мақсуд акасига қандайдир бир қизиқ нарсани сўзлаб берди чоғи. Аҳмаджон тайёр тасанинг ўзи-я! Кенг яғрили, қорчадан келгани, чақнаб турган кўзлари энг қийин ишга аввал ўзи киришиб, уддалаб кетиши ҳам отасига ўхшайди. Мана, Аҳмаджон бир йилдан бери колхоз касалхонасининг бош врач бўлиб хизмат қилмоқда. Одамлар уни роса мактаб гапиршади.

Мақсуд-чи? У ёш вақтида ҳам ҳамisha қўшнилари билан ўйнагани-ўйнагани эди. Ҳозир Мақсуд мактаб директори. Самид-чи? Самид онасига жуда ғамхўр: «Ойижон чарчамадингизми, ойижон ҳеч

қаерингиз огримаяптим!» деб сұрайды у парвона бұлиб. Самад — оиланинг энг кенжаси. Самад отасини мутлақо эслай олмайди, гўдак эди. Эҳтимол шунинг учун ҳам онасига қаттиқ ёпишгандир. У колхознинг бош агрономи, Шофриконнинг қақроқ чўлидан минг гектардан ортиғи пахтазорга айлантрилган. Шофтолизор, узумзор, боғлар, тутзорларни кўриб ҳавасингиз келади. Агрономнинг иши кўп, ҳаммасига қараши, ҳаммасидан мўл ҳосил олиши керак.

— Анор холанинг ўғиллари — лочин, қизлари гул, — дейишади одамлар.

— Рост айтишади, — дейди Анор хола, — қизларимни гулдаста дейишганларича бор. Озода-зирофа. Гайратини айтмайсизми!

Катта қизи, Муқаддас онанинг энг яқин ёрдамчиси. Оғиргина, меҳрибон. Шошмайди, ўзини йўқотмайди. Билиб-билиб гапиреди, ўзи ўқитадиган ўнинчи синф болаларига ҳам физика қонунларини шундай билиб-билиб тушунтирса керак, деб ўйлайди она.

Зиёданинг чиройи, ёқимли табассуллари онага жуда ёқади. У ёшлигида ҳам китобни яхши кўрар эди. Кўзи оғриб қолади деб кўрқарди она. Мана, энди адабиёт ўқитувчиси бўлиб чиқди. Мушарраф-чи? Мушаррафни кечагина биринчи марта мактабга юборгандай. Мана энди Мушарраф колхоз кутубхонасининг мурдираси.

Болаларимга бахт-иқбол ёр бўлди. Қизларим ҳам, ўғилларим ҳам юзимни ерга қаратишмади, деб кўнглидан ўтказди Анор хола.

Девор соат занг урди. Аллапайт бўлиб қолибди. Ҳамма уйқуда. У деразадан қаради. Осмоннинг бир бурчи ёриша бошлади. Тонг жимлигида кўчадан оқаётган ариқ сувининг шоввоси эшитилди.

Сув! Кекса Анор хола сувнинг қадрига етади. У жонажон қишлоғининг бир вақтлардаги аҳволини эслайди. Сувсизликдан ҳамма ёқ қақраб ётарди. Кўчма қум босиб кетгудай бўларди. Бу ерда фақат какра, янтоқ ўсарди. Оқарсув қаёқда дейсиз. Авлиёев деган бойнинг қудуғи бўлиб, ерининг қатридан сув тортиб чиқариларди. Иброҳимхўжа бой бир чўмич сув учун бечора Муйинни ўлдиргани Анор холанинг эсидан чиқмайди. Энди Зарафшон дарёсидан тортилган ариқда қишлоққа об-ҳаёт оқиб етади. Қирқ кило-

метр узунликдаги бу ариқдан шарақлаб сув оқиб турибди. Колхоз раиси Ҳасан Маҳмудов яқинда колхозчилар йиғилишида гапириб, бу ариқ шонли Октябрнинг 50 йиллиги байрамигача асфальтланади, деди.

Ўтмиш ҳақида гап кетганда Анор хола «ҳа, биз кўп ишладик, нима қилган бўлсак ўзимизга, болаларимизга қилдик. Бу ёғи ёшларга, ҳаётни улар олға суришлари керак», — дейди. Бахтли авлод! Улар бу қадрдон қишлоқнинг яна ҳам яшнаб-гуллаганини, ажойиб замонларни кўришди. Қишлоққа қираверишда «Хуш келибсиз!» деб ёзиб қўйилган. «Марҳамат қилинг!». Эҳтимол кўп набираларимиз қишлоғимиз нима учун Тезгузар деб аталгани

Баҳор ўзи билан ёқимли шаббодалар ва қушларнинг наъмасини олиб, диллар ва ерларни уйғотиб келмоқда.

— Ёз боши мартдан бошланади, — дейдилар. Экин-тикин, демек — планлар ва режаларимизни амалга оширишга киришиш демек.

Мана, Хоразм область, Қўшқўпир районидаги «Ленинизм» колхозининг дондор механизатори Онажон Отаева ҳам ҳамма пахтакорлар каби янги ҳосил учун кураш йилини бошлади.

Онажон Отаева бригадаси ихтиёридаги 64 гектар пахта майдонидан бу йил, Совет давлатимизнинг юбилей йилида юксак ҳосил олмақчи, қадрдон сахий еридан — гектарига 45 центнердан «оқ олтин» етиштириб, шундан 150 тоннасини ўз «зангори кемаси»да териб бермоқчи.

Нурмат РАЖАБОВ,
Қадам ОТАЕВ фотоси.

сабабини ҳам билишмас. «Бу ерда киши диққатини тортадиган ҳеч нарса йўқ. Бу ер ёмон жой, тўхтай кўрма, нарироқдан ўтиб кетавер» дейишар экан. Шу-шу Тезгузар ёнидан ўтиб кетаверганлар экан.

Энди Тезгузар боғ ва мевазорларга кўмилган гўзал қишлоқ. Унинг кўчалари томоша боғларнинг хибонларини эслатади. Пахта далаларининг этаклари қишлоқ уйларига туташиб кетади.

...Ариқ суви тинмай шарқираб оқмоқда. Сувнинг ёқимли шовваси кекса Анор холанинг ҳаёлидай жўшқин эди.

А. ХАРИТОНОВА,
Вобкент райони
(«Сельская жизнь» газетасидан)

ТОНГ ҚҰ ШИ ҒИ

Тонг отди. Янгиер тонги бу! Қиш фасли эмасми, туни билан «хўштак» чалиб, деразаларни чертиб чиққан Янгиер шамоли саҳаргача ерларни қотирди, сувларнинг сатҳига ойнаванд қопқоқ ёпди. Водопроводларнинг жўмрақларига муздан сумалак ясади. Шиферли томлар устидаги оппоқ қорлар ёришаётган тонг нурларига нур қўшиб жилва қилди.

Шаҳар уйғонмоқда. Қишда тонг ҳавоси нақадар соф бўлади. Совуқ юз-қўзингни қанчалик чимдилаб ўтмасин, ўзингни ғоят енгил сезасан, тоза ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олгинг, атрофга суқланиб боқинг, юрган сайин юргинг келади.

Мен Маъфиратни ана шундай қиш тонгининг бирида учратдим. У шаҳарнинг марказий кўчаси бўйлаб иши томон кетяпти. Кенг кўча чироқ нурида. Кўчанинг икки четида икки қаватли ёштин турар жой бинолари. Уларда 1855 оила истиқомат қиляпти ҳозирда. Уйлар сафида бир-бирига туташ кафе, ошхона, мактаб, болалар боғча-ясилари, sanoat корхоналари, кино-театр, касалхона, парк... Бири-бирдан салобатли, қулай. Уларда Маъфиратнинг ўз қўли борлиги учун ҳам айниқса чиройли бу жувон учун. Унинг кўзлари атрофга сархуш боқади. Аёлнинг нигоҳи бинодан бинога сузиб, ўзлари бунёд этган қурувчилар саройида тўхтади. Бу муҳташам бинонинг ҳар бир ёштигача унга таниш, қадрдон. Ўзлари қуришган, ўзлари безашган. Саройга кираверишда икки катта сурат турибди. Бирида шундай манзара: қум, ёз, жазирама иссиқ. Туя йиқилиб, ўлиб ётибди. Енида синган кўза. Ундаги сув охириги қатрасигача тўкилган, тўкилган-у қумга шимилган. Унинг ёнида турган аёл сочларини юлиб фарёд қилади. Юпун бир киши бошини қўллари билан чангаллаганича данг қотган. Қўл ўртасида қолган бу икки бечора охириги нажот — бир кўза сув ва туядан ажралишган. Уларни ўлим кутади. Поёни йўқ чўл, жазирама, сувсизлик, қум-қоқ йўл азобидан қутулиб бўлармиди ахир.

Иккинчи манзара эса бутунлай бўлақча. Катта канал тўла зилол сув ҳайқириб оқяпти. Унда бир тўла болалар чўмилишяпти. Қувноқлик, бахтиёрлик.

Биринчи сурат Маъфират Янгиерга келган кунни кўрган манзарани акс эттириб турган бўлса, иккинчи суратда шаҳарнинг бугуни. Қурувчиларнинг иродаси, кучи билан бунёд бўлган янги социалистик шаҳар Янгиер — Жанубий Мирзачўл каналининг шундоққина ёнбошида. Канал шаҳарга кўзгу бўлиб, жимир-жимир қилиб оқади.

Қайроққум гидроэлектростанциясини қуриб битказгач, Маъфиратлар бутун коллектив билан келишган эди бу янги қурилишга. Илк даврларда улар палаткада, вагонеткаларда яшади, қурилишни жадаллаштириб юборишди.

Қурувчиларнинг бир қисми Жанубий Мирзачўл каналини қурсалар, иккинчи қисми уй-жой, поликлиника, боғча, ясли, магазин қура бошлади. Бу ерда Мирзачўлни обод этгани келган ватанпарварлар учун янги, замонавий шаҳар барпо этилиши керак эди. Маъфират ана шу бинокорлар сафида эди. Чўлнинг қишки манзараси нақадар файзсиз эди ўшанда. Шамол ғувиллар, узок-узоклардан янтоқларнинг найзасини олиб келиб, юз-кўзга аямадан суқмоқчи бўларди. Бунга ҳам ўн йил бўлибди. Бу йиллар ичида чўл янги ҳусн касб этди.

Атрофдаги илҳомбахш манзарадан кайфи чоғ Маъфират ишга қандай етиб келганини ҳам сезмай қолди. Бу сафар ҳам у ҳар галдагидек қоришма бўлимига келди. Унинг меҳнат фаолияти худди шу ердан бошланади. Маъфират узел мотористкаси. Ўзелда «МирзачўлГЭСтрой» трести бинокорларнинг кучи билан қад кўтараётган тўрт қаватли маъмурий бино қурилиши учун сифатли қоришма тайёрланади. Маҳсулотнинг сифати Маъфиратнинг зийраклиги, ишбилармонлигига, моторнинг нечоғлик ишлашига ҳам боғлиқ.

Турли буюртмалар олади қоришма бўлими. Це-

Янги шеърлар

мент, қум, оҳакдан қоришма тайёрлашлари керак.

Бугун Маъфиратлар прорабнинг кечаги буюртмасига кўра 50 маркалик қоришмани тайёрлашлари лозим. Бу қоришма гишт теришда қўлланилади. Унинг йигирма йиллик бинокорлик тажрибаси яхши сифатли қоришма тайёрлашга кафил.

Маъфират у ер-бу ерига қоришма теккан телогрейканининг энгини шимариб ишламоқда.

Шу пайт кимнингдир овози эшитилиб қолди:

— Ҳорма, Маъфират!

Ўғрилиб қаради: Зина билан Мария экан.

— Хўроз қичқирмасдан келасан-а, уйда қиларкан диган ишинг йўқми? — деди Зина. Зина бу ерга яқинда келган. Маъфиратнинг бу одатига унчалик ўрганмаган ҳам.

— Тўхтаб тур, ишингни севиб қолгин, ўзинг ҳам саҳарлаб ишга югуриб қоласан, — деди Мария.

Маъфират икки ҳамкасбининг сўзларидан хахолаб кулди. Марияга эътироз билдириб бўладими. Неча йиллардан бери билади у Маъфиратни. Икковлари Қайроққум ГЭСи қурилишида ҳам бирга ишлашган. Ушанда ҳам бу икки дугона Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ғулом Орзиқулов бошлиқ бетончилар бригадасининг юлдузлари эди. Бу хоролик қиз Маъфират меҳнат иззат ва ҳурмат, шону шуҳрат келтиришини, туганмас завқ беришини ўшандаёқ қилиб олган. У бир неча марта мукофотлар, фахрий ёрлиқлар олди. Мирзачўлни ўзлаштириш ҳақида партия ва ҳукуматимизнинг янги қарори чиққач, ўз оиласи билан чўлга кўчиб келди. Мария Функ ҳам келди, у қадрдон бўлиб қолган дугоналаридан ажралгиси йўқ эди.

Маъфират Саидованинг ҳаёт дафтари саҳифалари чўлда янада мазмунга тўлди. У кунлик топшириқларни 120—130 процент қилиб адо этади. Яна мукофот: фахрий ёрлиқ, «Шавкатли меҳнати учун» медали. Маъфират Саидова шонли партия сафига ҳам шу ерда ўтди.

Тонг отмоқда.

Янгиер шаҳрининг яна бир фарахбахш тонги бу. Тонг диёримизда қарийб эллик йилдан бери ана шундай жилва билан ёришади. Ҳар бир кунимизнинг бахтлиликдиган, завқ-шавққа тўлаллигидан, хушвақтликдиган дарак бериб отади бу тонг.

Тонг билан бирга уйғонган Маъфират эса қизгин меҳнат оғушида, янги режаларни амалга оширади.

Маъфират шитоб билан ишламоқда. У олдинда нималарнидир кўряпти. Бўлажак янги-янги иморатларини? Бўлажак шаҳар ва посёлкаларини? Ҳа, худди шундай. Ўқитувчи мактабда, тўқувчи станогда, архитектор лойиҳаларида ўз орзусининг ушалганини кўргандай, Маъфират ҳам иқболнинг шу Янгиер жамолида, унинг, унга ёндош янги-янги шаҳар-қишлоқларнинг қиёфасида кўради.

Оппоқ тонг куйламоқда. Бахтидан шод, меҳнатидан кўнгли тоғ Маъфиратнинг қалби ҳам куйламоқда. Унинг дил торлари тонг қўшиғи садосига ҳамоҳанг.

Тургун ЖАМОЛОВ.

Номи битта, номи — муҳаббат.

Таърифига сўзлар беҳисоб.

Эшитганман қанчалар суҳбат,

Ўқиганман қанчалар китоб.

Менга маълум қизлардаги ноз,

Қизлардаги ибо, назокат.

Менга маълум йигитларга хос —

Илк қадами ташлаш, жасорат.

Менга маълум учрашув чоғи —

Гул тутишлар, гулдай ёнишлар,

Менга маълум учрашув чоғи —

Лол туришлар, сўзсиз хонишлар.

Ўз сирини айтайми ошкор,

Ён дафтарим — севига лугат.

Ўқирканман, дил чечар не бор,

Дафтаримга кўчарди албат.

Севгим қарши олар эканман,

Ўйлагандим: биламан илмин.

Ахир қанча дарсин ўққанман,

Тушунмоқ-чун изоҳли тилин.

Севгим келди.

Мен эса карахт

Билмай ҳатто алифбесин ҳам.

Қайга учди қанчалар суҳбат,

Сиз қайдасиз китоблар-ҳамдам?!

Саҳнага чиқди артист

Ленин қиёфасида.

Бир зум қотган одамлар

Бирдан қалқди оёққа.

Зал деворин ёргудай

Суронли чапак, олқич,

Юрак ҳаяжонлари

Сигмасди ҳеч қаёққа.

Ҳар ким уни равшанроқ

Кўрмоқ истар, чўзиб бўй,

Ҳар ким уни янада

Кўпроқ олқийлай, дейди.

Ўйланаман: одамлар

Ўзин тутарди қандай —

Агар шу дам саҳнада

Тирик Ленин бўлсайди?!

Ўйимизга мудом бўлса-да ҳамдам,

Енимизда эмас орзумиз.

Агар қўл етгудай бўлса, унда биз —

Орзу дея атамасдик ҳам.

Бир-бирдан олис иккита нуқта.

Бирда биз, бирда орзу.

Бизни туташтирар тўғри чизик, у —

Энг қисқа, йўл шу оралиқда.

Ҳаммамиз биламиз унинг қисқалигин,

Ва биламиз тўғрилигин ҳам.

Биламиз-у, лекин шу тўғри чизикқа

Қуямизми ҳар доим қадам?!

Одам борки, ҳисларга бисёр,

Юрагиди ранг-баранг туйғу.

Ғоҳида у чунон бахтиёр,

Ғоҳида унга рўбару қайғу.

У бахтиёр экан, ҳар нарса —

Гўё яккаш қувончга ошно.

Шундай кезде, гар унга қолса,

Фақат бахтдан яралган дунё.

Ғоҳи дили куйса аламдан,

Кетса ундан вақтинчага бахт,

Шундай кезде, бу дунё ғамдан —

Яралганим, демасин фақат.

Суратда: Маъфират Саидова,
Б. Мизрохин фотоси.

Медицина фанлари доктори Манзура Ҳамидова жуда банд аёл. Ҳали палата айланиб, касал кўради, ҳали илмий конференцияни бошқаради, ҳали малака оширувчи врачларга лекциялар ўқийди, ҳали бўлажак олима қизнинг кандидатлик диссертациясини кўриб чиқиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдиради... Яхшиси, саноғимизга шу ерда уч нуқта қўйилик-да, Манзура Ҳамидова билан бирга палатага кирайлик.

Мана у бемор томирини ушлаб туриб, гўё унинг дилидагини ўқиб олаётгандай кўзларига тикилади. Қотмадан келган аёл чехраси синиққан, лекин кўзларида умид, томирини ушлаб турган аёлга ишонч аломатлари. Шу оқ қалпоқли, хушмуомала аёл жуда кўп нарсаларни билиши, жуда кўп нарсаларга қодирлиги беморга аён.

Доктор иккинчи, учинчи, тўртинчи... бемор ёнига боради... Яна синчиклаб кузатиш, яна врачларга хос самимий муомала. Сўзлари қисқа, маъноли, мулойим. Бунга жавобан одамлар кўзида яна чуқур эҳтиром, меҳр.

Шу куни Тошкентдаги 1-шаҳар касалхонасини касалликлар ва кардиология кафедрасининг мудир доктор Манзура Ҳамидовна палата врачлари, бўлим бошлиғи билан ўн беш беморни кўриб, батафсил ўрганиб чиқди.

Врач беморнинг тузалиши учун ўзида бор ҳамма нарсани — билимини ҳам, одамийлигини ҳам бағишлаши керак. Шундагина у ўзида руҳий қониқиб ҳис этади.

Мен бу сўзларни ўзимча ёзганим йўқ. Улар Манзура Ҳамидованинг ҳаёт тажрибасидан келиб чиққан хулосалар. Бугун беморларни синчиклаб текшираётганини кузатганимда эса унинг ўзида бу хислатнинг мужассамлигини кўрдим.

Манзура Ҳамидовна ҳаётини тўлқинланиб оқаётган дарёга ўхшатгим келади. Дарёдан ҳар кун сув оқади. Лекин ҳар куни янги сув оқими. Манзура Ҳамидовна ҳар куни ишга келади. Ҳар куни касал кўради... Лекин бугунги ўтган кунига, эртаси бугунига ўхшамайди. Ҳар куннинг ўз ташвиши, ўз қувончи, ўз ҳаяжони, ўз интилиши, ўз ғолиблиги бор.

Бу ҳаётни яна шунинг учун дарёга ўхшатаманки, сув эркин оқишни севганидай, бу ҳаёт ҳам дадил, эркин одимларга, Октябрь бахти берган нурларга, эркин нафасга тўлиқ. Унинг саҳифалари ойдин.

Манзура Ҳамидовна учун ўтмишнинг беэиё кунлари тушдай бир гап. Кекса онасининг ҳикояларидангина, китоблардангина билади у уқубатли замонларни.

Манзура совет даврида туғилди, бахт нурида йўргакланди, кенг ёруғ мактабларда ўқиди. ТошМИда таҳсил кўрди. Ҳар қадамда бахт, ҳар қа-

ЁРҚИН ҲАЁТ

дамда имконият, парвозларга йўл. Лекин Манзурага аталган бу ёруғ кунлар учун қанча-қанча фидокорлар жон нисор қилганини у биларди. Ўзининг бахти учун курашганлар ҳаққи олдинга интиларди. «Сен учун ҳамма йўл очиқ,— деди давр.— Уқи, ярат».

ТошМини тугатиб, тўққиз йил турли районларда ишлаган, ҳам ҳаётӣй, ҳам илмӣй тажрибалар тўплаган Манзура Ҳамидовна 1949 йили аспирантурага ўқишга кирди. У қайси мавзуда илмӣй иш олиб боришини аллақачон белгиллаб олган эди. Кўпгина тажрибалар билан қуролланган олима ичак касалликлари, айниқса хроник колит касаллиги жигар функциясининг ишлаш ҳолатини ўзгариштириб қолмасдан, жигарда оғир органик ўзгаришлар вужудга келтириши мумкинлигини илмӣй жиҳатдан асослаб берди. Диссертант Ўзбекистон шароитида жигар циррози сариқ касаллигидан кейин эмас, кўпинча ичак касалликлари орқасида келиб чиқади, ичак касаллигини узоқ, қунт билан даволаш жигар касалликларининг олдини олади, деган хулосага келди. Манзура Ҳамидовнага медицина фанига қўшган ана шу кашфиёти учун медицина фанлари кандидати унвони берилди.

Кандидатлик мавзун устидаги изланишлар, тажрибалар ёш олимани ичак-жигар касаллиги билан боғлиқ бўлган учинчи бир касалликдан огоҳ этди. Бу — ичак касалликлари жигарни касаллантириб қолмай, баъзан ўт қопини ҳам жароҳатлаши мумкин, деган исбот талаб муаммо эди. Тадқиқотчи олдида инсон организмдаги асосий уч функция — ичак, жигар ва ўт қопи фаолиятининг бир-бирига бўлган таъсирини илмӣй асослаш масаласи турарди. Манзура Ҳамидовна «Ўт йўллари касалликлари ва жигарнинг ҳолати» мавзусидаги докторлик диссертациясида жигарнинг касалланиши учун ўт йўлларининг касалланган бўлиши шарт эмас, жигарга инфекция қон ва қисман лимфа қон йўллари орқали ўтиб, жигарни жароҳатлаши ҳам мумкин, деган хулосага келди. Фикрларини 400 га яқин бемор тадқиқотида исботлаб берди.

1961 — 64 йилларда докторантурани Москва шаҳрида ўтаган олима СССР Фанлар академиясининг ҳақиқӣй аъзоси, марҳум А. Л. Мясников раҳбарлигида етишган юзинчи фан доктори бўлди.

Ўтмишда оstonадан нарини кўролмаган ўзбек қизи эндиликда фан доктори. У жаҳон кезади, у китоблар ёзади, у қалбларда таҳсин оловини учқунлатади, аёлнинг нималарга қодирлигини намоиш қилади. Хизмати, одамларга меҳр-муҳаббати эвазига унинг ўзини ҳам улуғлашади, эҳтиром кўрсатишади.

Илмӣй ишни тубсиз дарё дейдилар. Манзура Ҳамидовна кейинги йилларда юрак касалликлари проблемаси устида ишляпти.

Манзура Ҳамидовна илм ошиғигина эмас, фарзандларини ёрқин ҳаёт йўлига чиқариб қўйган меҳрибон она. Манзура опанинг қизлари ўз оналарини изидан боришяпти. Саида она касбини танлади. У врач. Наима эса химик. У ҳозир Москвада, аспирантурада ўқияпти. Невараси Алишер эса Манзура опа тарбиясида.

Манзура Ҳамидова босиб ўтаётган ёрқин йўлдан фахрда. Замонамиз билан, бахтимиз билан ҳаммамиз фахрланамиз.

Дилбар МАҲМУДОВА.

ЮБИЛЕЙ ШАРАФИГА

Каримахон телевизор кўриб ўтирарди. Ана бир гуруҳ ўзбек маданияти ва санъати намояндлари Болгария бўйлаб сафарда. Учрашувлар, учрашувлар. Ана Болгария колхозларидан бирининг раисаси, болгар аёли ўзбекистонликларини иссиқ таъриқлайди, бағрига босади. Унинг эғида ўзбек атласи.

Каримахоннинг кўзлари оловланиб кетди.

— Атлас, бизнинг атласимиз! — дея бор овоз билан гапириб юборганини ўзи ҳам сезмай қолди. Ғурурланиб кетди. Бунинг босиси бор эди. Болгар аёли эғидаги атлас билан Карималар касбини, санъатини, атласчи Ўзбекистон номини, шухратини тилларга, дилларга солиб турарди.

Каримахон ғурурининг сабаби — унинг

ўзи атлас тўқувчи. У Маргилон «Атлас» фирмасида ишлайди. Пешқадам. Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаб, иш унумини кун сайин оширипти. Шунинг учун ҳам кўчага чимчел ачадан бери мутасил унинг қўлида.

Каримахон Раҳматова каби чеварларнинг чаққонлиги, меҳнатсеварлиги туйғайли ҳам фирма ўтган йили пландан ташқари 160 минг метр атлас-шойи газламалар ишлаб чиқарди. Юбилей йилидаги кўзлаган марралари аядад юксак. Каримахон Раҳматова ана шундай фидокорлар сафида.

Суратда: Каримахон Раҳматова.

Г. Бойко фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЗАРАФШОН ҚИЗЛАРИ

Мурунтовадаги янги шахарчани Зарафшон дейдилар. Зарафшон — олтин сочиш демак.

Ўпонлардан бўлак кимсанбир қадами етмаган Мурунтов бир пайтлар гунг эди, карахт эди, бағрига олтинларни яшириб, бамайлихотир ухлайверар эди. Унинг шундай қолиши мумкинмиди? Йўқ, албатта. Ер қалбининг уришини текширадиган махсус асбоблар билан қуролланган геологлар келишиди бу ерга. Уларнинг «Мурунтогда олтин кони бор» деб берган ахборотларига жавобан давлат махсус экспедициялар тузиб, ййлов бағрига жўнатди. Экспедиция аъзолари кочнинг салмоғи, халқ хўжалигимизга берадиган фойдасини ҳомчўт қилишди. «Мурунтов олтини туганмас» дейишди. Шундан кейин Мурунтовга одамлар оқиб кела бошлади. Бу ер гавжумлашди, тилга кирди, ҳаёт касб эта бошлади.

Мана, унинг бугунги қиёфаси: кенг асфальт йўллар, пармалаш установакларни, қават-қават турар-жой бинолари, кон корпуслари. Тоғ ён бағрига жойлашган кўркам шахар сўнгги йиллар мобайнида ўсди, улғайди. Ўзининг илк одими биланоқ номини Республика тарих китобининг шўхратли саҳифаларига битиб қўйди, ўлкамизнинг доврўига янги доврўқ қўшди. Совет Иттифоқининг «оқ олтин» базаси бўлган Ўзбекистон ширин-шакар мевалари, қорақўли, кўмири, газини билангина эмас, мана энди ўз олтини билан ҳам машхўр. Ҳақиқий олтин, қазиган билан туганмас олтин.

Елена Пелецкова Мурунтов кони қулфига калит солганлардан бири. У олтин топилган кундаги беўлчов шодликка ҳам ошна. Кекса геолог Анатолий Қацаповнинг ўшандаги серҳаяжон сўзлари Еле-

нанинг шундоққина қулоғида. Машаққатли кунларнинг инъоми бўлган ўша дақиқаларни унутиш мумкинмикин?

Елена Пелецкова ҳозирда кончиларнинг бригадири. Мана шахтадан қазиб чиқарилаётган руда вагонеткаларда оқиб келяпти. Григорий Полишчук раҳбарлик қилаётган цехда эса кристалл тоғ жисмлари кучли тегирмонларда кукунга айлантириляпти. Елена Пелецкова механизмларни бошқаради. У машиналарнинг тула қувват билан ишлаши, бугун кечагидан, эртага бугунгидан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқариши ҳақида ўйлайди.

— Ҳорма, Елена, — қўлини оғзига қарнай қилиб дейди қизлардан бири.

— Раҳмат, Оқгул, ўзинг ҳорма.

Оқгул Қорабекова кўрсаткич бармоғи билан ўзига ишора қилиб, ўша бармоғини силкитиб қўяди. «Йўқ биз чарчайдиганлардан, бўш келадиганлардан эмасмиз» — демоқчи бўлади бу ишора билан. Елена дугонаси орқасидан гурур билан қараб қолади. Янги келганида ўқувсиздай кўринган бу томдиллик дугонаси кўп ўтмай ўзини танитди-қўйди. Забойчи бўлиб ишларди-ю, чарчадим демасди. Кунлик планини 200 процентгача етказиб адо этадиган бўлди. Расми «Хурмат тахтаси»дан тушмай қолди. Бу лобар қиз ҳам мана энди Еленадай бригадир. Икки қиз бошчилик қилаётган бригаданинг аъзолари беш йилликнинг биринчи йили планини муддатидан анча олдин ошириб бажарган эдилар. Ҳозирда улар 50 йиллик юбилей тўйимизни беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш билан кутиб олиш ҳаракатида.

Цехда Елена, Оқгулга ўхшаган қалби қайноқ чевар қизлар жуда

кўп. Ўктам Амирбоева, Дилбар Бердиалиева, Энамгул Бесенбоева қалб амри билан Мурунтовга келиб, фидокорона меҳнат қилаётган комсомол қизлардан ҳисобланадилар. Уларнинг ғайрати билан цехнинг ойлик план кўрсаткичи муттасил ортиғи билан бажарилади.

Зарварақда кўриб турганингиз Элвира Абдиева — лаборант. Иши жуда масъулиятли ва гурурли. Элвира юртимиз бойлиғи — олтин ўз қўлидан ўтаётганидан беҳад фахрланади.

Мурунтогда турли миллат фарзандлари ягона оила аъзоларидек иноқ яшаяпти. Старший лаборантка Галина Абрамова — рус, забойчи Антонина Вяцева — украиналик, Энамгул Оллоберганова — қозоқ қизи, Шарофат Бердиева — ўзбек, Нона Зоридзе — грузиялик... Зарафшон шўхратини ёёётганлар шулар. Мурунтов кончиларини Бутуниттифоқ мусобақасининг пешқадами қилганлар ҳам мана шулар. Иттифоқ геологлар касаба союзи Марказий комитетининг кўчма Қизил байроғи ўтган йили IV кварталда мурунтовликлар қўлига ўтди. Бунда ҳам ҳозиргина номлари тилга олинган олтин қўлли қиз-жувонларнинг улуши катта. Улар шахтада забойчи, кранчи, юкчи, улар кон ва олтин ажратувчи цехларда лаборант, бригадир, сонсиз-саноксиз машина-ускуналарни бошқарувчи турли касб эгалари. Улар ўз меҳнатлари билан республикамиз шўхратига шўхрат қўшаётганликларидан гурурланадилар. Ғайратлари тобора жўшади.

— Ҳорманг, омон бўлинг, Зарафшон қизлари, — деймиз шунинг учун уларга.

Мурод ХАЛИЛ,
Аминжон ШУКУРОВ.

Лаборантка Эльвира Абадиева Мурунгов олтин конидан олинган тоғ жинслари орасидан ажратилган олтинларни кўздан кечирмоқда.

Г. Перменев фотоси.

Муҳаббатхон Расулева — Ўзбекистон давлат лойиҳалаш институтининг ёш архитектори. У ўтган йили Ленинграддаги қурилиш инженерлари тайёрловчи институтни тугаллаб қайтди. Мана энди у мустақил ҳаёт йўлида, ижод йўлида Муҳаббатхоннинг биринчи мустақил иши Қўқондаги катта микрорайонни лойиҳалаш бўлди.

Умидли архитекторнинг барча ижодий режалари, орзу-умидлари, парвозлари ҳали олдинда.

— Шаҳар ва қишлоқларимизнинг янада обод бўлишига ўз ҳиссамни қўшишни истайман, — дейди у, серифода кўзларида яратил завқи порлаб.

Б. Мизрохин фотоси.

Аяжонларим

ИККИ ПАРДА, БЕШ КҮРИНИШЛИ КОМЕДИЯ

Адабиёт жамоатчилиги ва бутун халқимиз туғилганига бу йил 60 йил тўлишини кенг нишонлайдиган—атоқли ёзувчимиз Абдулла Қаҳҳор Совет давлатининг 50 йиллиги шарафига «Аяжонларим» комедиясини ёзиб тугаллади. Комедия Ҳамза номидаги академик драма театрида сахнага қўйилади.

Асарнинг асосий қаҳрамонлари аёллар. Шу сабабли, қимматли адабимиз Абдулла Қаҳҳор «Аяжонларим» коме-

диясининг ilk бор «Саодат» журналида эълон қилинишига истак билдириб, уни редакцияга тақдим этдилар.

Журнализмизнинг ушбу сонидан бошлаб асарни эътиборингизга ҳавола қиламиз. Комедиянинг давоми журналнинг апрель ва май сонларида эълон қилинади. Асарни тўлалигича ўқиш завқига мурассар бўлишни истасангиз, журналларни асранг, сўнгера бир варакай ўқиб чиқасиз.

Воқеа бизнинг кунларда бўлиб ўтади.

ҚАТНАШУВЧИЛАР:

КАРИМЖОН — ёш врач.
УМИДА — унинг қаллиги, ёш врач.
БҲҲҲҲ — Каримжоннинг онаси.
АШУРАЛИЕВ — Умиданинг отаси.
ШАКАР — Умиданинг онаси.
ТҲҲҲҲҲ — қўшин хотин.
ХАЙРИ — унинг қизи.
ЖАМОЛ ОТА — колхоз раиси.

БИРИНЧИ ПАРДА

БИРИНЧИ КҮРИНИШ

Аэропорт паркида бир гўша. Пастак стол. Учта курси. Ташқарида самолётлар ҳайқиради. Диктор товуши: «...маршрут бўйича 67 нчи рейс билан учувчи йўловчилар самолётга чиқарилмоқда. Йўловчилар, самолётга чиқишларингизни сўраймиз!» Узоқда музика.

КАРИМЖОН (қўлида гулдаста, киради. Ташқарига). Умидаҳон! Ая! Бу ёққа! Бу ёққа!

Қўлида гулдаста Умида, уни қучоқлаганича юз-қўздан ўпиб ва ўзининг қувонч ёшларини артиб, Шакар киради.

ШАКАР (Каримжонга). Қўша қаринглари! Бир муҳаббатларинг ўн бўлсин! (Пешонасидан ўпади). КАРИМЖОН. Раҳмат, ая раҳмат!.. Чамадонлар келгунча ўтира турайлик!

УМИДА. Дадам яхшимилар? Нега келмадилар?

ШАКАР. Дадаг келадиган эдилар, районда лекторларнинг семинари бор экан, кутдим-кутдим, чиқавермагандан кейин сабрим чидамадим, келавердим. Семинар тавом бўлгандир, ҳозир келиб қоладилар. Буларнинг иши шу: гоҳ лекция, гоҳ семинар... (Кўлиб). Кечалари «саволим бор» деб ўйғонадилар!

УМИДА. Қувончимизга қувонч қўшилди: икковимизни ҳам ўзимизнинг районга тайинлашди!

ШАКАР. Вой!..

КАРИМЖОН. Районда қоламизми, бIRON қишлоққа юборишадими...

ШАКАР. Майли, қаерда ишласаларинг ҳам бошларинг омон бўлсин! Бахтларингизни берсин! (Ўпкаси тўлиб.) Битта битта қизим... бутун умрим, бугунги куним, келажғим — ҳаммаси шу! Мен Умидани сутим билан боқдим, меҳрим билан ўстирдим, бунга тикилган тиканга кўз қорачиғимни тутдим. Гулдай қилиб ўстирдим! Мана, сизга насиб қилган экан, кўкрагингизга тақиб олдингиз! Минг марта розиман! Дадаси ҳам рози! Умидани сиз ҳам гулдай асранг! Ҳеч қачон сўлмасин! Ҳамиш яшасин! Ўзингизга яхши!..

КАРИМЖОН. Албатта, албатта!

ШАКАР. Қани, кетамизми?

Умида Каримжонга қарайди.

КАРИМЖОН. Чамадонлар ҳали келмаган бўлса керак...

ШАКАР. Умидаҳон қиз бўлиб қўлига битта игна олган эмас, умрида битта пиёла ювган эмас, фақат, фақатгина ўқиган! Шунинг учун сочини тараса ҳам қўли қаваради!

УМИДА. Вой, ай, бу мени мақтаганингизми, ёмонлаганингизми? Етоқхонада пол ювар эдим, дераза ювар эдим!

ШАКАР (ачиниб). Шўрлик болам... Виз вақтида ўқибмадик, шунинг учун яхши турмуш кўролмадик. Сизлар ўқидиларинг, яхши турмушни тўлиқ кўришларинг керак! Кир-чирларинг бўлса, ўзим олиб кетаман, чиннидай қилиб ювиб, дазмоллаб бераман!

КАРИМЖОН. Қўйсангиз-чи, ая!

ШАКАР. Йўйўк, сиз ҳам докторсиз, бунақа ишларга сиз ҳам қўл урманг! Шунча хотиялар ҳам бор: эрига кир ювдирадиган, қошини теридиради... Буларга қолса, болани ҳам эри туғиб берса!.. Қани кетмайимизми?

Умида Каримжонга «айта қолинг» деб ишора қилади.

КАРИМЖОН (айтолмай). Ҳозир чамадонлардан хабар оламан...

УМИДА. Бирпас ўтирайлик, дадам келар эканлар-ку, овора бўлмаганилар...

ШАКАР. Ҳа, айтгандай, эсим курсин, дадаг келадиган-а!.. Шунча ҳам бўлдимиз, шоммасдан бу ерга келмайсизларми, иззатларингизни жойига қўйиб, тўйларингизни ўтказмайимизми! Районда тўйлар аломат бўляпти, битта

тўйга ижроқум буваннинг ўзлари бош бўлдилар! Иккови ҳам донгдор экан, ана ундан кейин донги кетганини кўрсатирин!..

УМИДА. Биз тўй қилганимиз йўқ, ая!

КАРИМЖОН. Кичкина бир ўтириш бўлди. Мактабимиз битирганимиздан кейин ўртоқларимизни чақирган эдик, болалар шўхлиқ қилиб «тўй устига тўй бўла қолсин» дейишди. Биз ЗАГСдан ўтиб қўйганимиз учун «хўш» деб қўя қолдик.

ШАКАР. Ўтириш ҳисоб эмас, тўйин катта қиламиз! (Сумкасида сурат олиб, Каримжонга солиштиради.) Суратингиз ўзингизга ўхшамайди. Шунақа суратни юборасаним, қизим!

УМИДА. Бу суратни ўзим олган эдим, ая!

ШАКАР. Каримжон, сиз ҳам аянгизга Умиданнинг шунақа суратини юборганимиз?

УМИДА (Каримжонга). Айта қолинг!

КАРИМЖОН (айтолмай). Йўқ, мен... сурат юборган эмасман!

УМИДА (сабри тугаб). Ая, ростини айтсам, Каримжон аяларига ҳали маълум қилмаган эканлар!

ШАКАР (чўчиб). Ростданми?

КАРИМЖОН. Рост! Маълум қилганимиз Умиданга ҳам айтмай юрган эдим, кеча эрталаб айтдим.

ШАКАР (ташвишда). Нега маълум қилмадингиз, аянгизнинг кўзлаган қизлари борми?

КАРИМЖОН. Йўқ-йўқ, лекин ҳар келганимда «сенга унақа қиз олиб бераман, бунақа қиз олиб бераман» дейверар эдилар... Ўзлари салгина эскиклар... У кишита хат қилганимнинг боиси шу: «Олти ой олдин йўғлаб ўтирмадилар» дедим.

ШАКАР (ўйчан). Аянгиз қанақа қизларини ёқтирадлар?

КАРИМЖОН. У кишининг ёқтиргандарини қўяверасиз, нуқул сочдан гапирадилар!

ШАКАР (кулиб). Сочдан гапирсалар, Умиданнинг сочи етарли! Бир кило қўйнинг жунини сеткага солиб бошига тағиб юрган қизлар ҳам бор!.. Лекин аянгизга маълум қилмаганимиз чакки бўлибди! Олти ой олдин йўғласалар, бу чоққача тақдирга тан бериб юланиб ўтирар эдилар. Энди тўсатдан рўпара бўлсаларинг... Хуш кўрсалар-ку яхши, хуш кўрмай, икковларингиз олдиларига солиб қўвсалар, нима бўлади?

УМИДА. Вой, шўрим...

КАРИМЖОН. Ҳамма гап мана шунда! Биз телеграмма бериб, сизларни овора қилмасак ҳам бўлар эди, лекин ўйладик, маслаҳат қилдик: биз билан бирга кириб борсаларинг, аям бизни юз-хотир қилмасалар, дадам икковларингиз юз-хотир қиладилар...

УМИДА. Қисқаси дадам икковларингиз бизни элтиб қўйинглар!

ШАКАР (ўйлаб қолади). Шунақам...

КАРИМЖОН. Гапни бунақа яланғоч қилмаганда, Умидаҳон!.. Мен нима демоқчиман? Аямни шу ишта, аямни икковимизнинг турмуш қилишимизга йўғлатмасдан, доллатмасдан қўндирасек дейман!

ШАКАР. Инги-сиги билан бўладиган иш иш эмас!

КАРИМЖОН. У киши мени туққанлар, боққанлар, шундай оғир уруш йиллари қалдирғочдай елиб-юғуриб топганларини оғзимга солганлар: етим қолганимни билдирмай қўнганлар...

ШАКАР. Раҳмат сизга, Каримжон!

КАРИМЖОН. Лекин минг қилса ҳам, аям эскилик юрагига ажриқдай томир отган хотин!

УМИДА. Уша ажриқни вақтида юлиб ташлаш керак эди!

КАРИМЖОН (куюни б). Қачон? Юлиб ташлагани қачон қўлим тегибди? Аввал бола эдим, аямнинг юзига эмас, қўлга қараганман: кейин ўқидим, бошимни кўтармасдан йил олти йил ўқидим!

ШАКАР. Осон тутма, қизим!

УМИДА. Энди-чи, энди осонми?

КАРИМЖОН. Энди ҳам осон эмас, лекин ҳозир ёғиз эмасман, сиз бор, мана аям борлар!..

ШАКАР (ўйлаб). Мушкул савдо... Лекин тушунтирамиз! Қўлашиб тушунтирамиз! Икки бирдай олий маълумотли одамларсизлар, наҳотки саводсиз бир кампирни хуш-хурсандлик билан йўлга соломасаларинг!

КАРИМЖОН. Аям жуда ҳам саводсиз эмаслар, хат танийдилар, уруш йиллари колхозда ишлаб, медаль олганлар!

ШАКАР. Уҳў, ундок бўлса, нямдан хавотир оласизлар?.. (ўйлаб). Лекин аянгизга тўртовимизга рўпара бўлишимиз тўғри келармикини?

КАРИМЖОН. Нега тўғри келмайди?

ШАКАР. Нега десангиз... тўртовимиз кириб борсагу аянгиз жаҳл устида бўлар-бўлмас гапларни тахлаб ташласалар бизнинг бир нима дейишимиз қийин бўлиб қолади. «Қизингиз келин қилмайман» десалар, биз нима деймиз, «йўқ, келин қиласиз» дейимизми?

УМИДА (юраги арзиқиб). Шунақа дермикинлар?

КАРИМЖОН. Жуда ҳам унчалик демайдилар.

ШАКАР. Ким билади? Эхтиёт шарт: аввал ўзларинг боринглар, ЗАГС қилганларингиз айтмасдан туриб аста-секин гапнинг учини чиқаринглар. Аянгиз йўғлагилари келса йўғласилар, шўқин солилар келса, шўқин солилар, ҳар қанча ховчларни бўлса кўрсатиб, ҳордиқлари чиқсин. Ҳордиқ чиққандан кейин, албатта, жаҳл устида айтган гапларига пушаймон бўладилар...

УМИДА. Пушаймон бўладиган гапларни ҳам гапирармикинлар?

КАРИМЖОН. Гапирмайдилар...

ШАКАР. Айтганлар, пушаймон бўлганлари яхши! Ана ундан кейин биз кириб борамизу гапни совуган жойидан бошлаймиз! Нима дединглар?

КАРИМЖОН. Унда яхши бўлади!

УМИДА. Майли, аяжон, нима десангиз шу!

ШАКАР. Демак, уйга кирмас экансизлар-да? Майли, сизлар такси олиб қишлоққа бораверинглар. Мен баздан китоб олмақчиман. Биз даданг икковимиз бирон икки соатда етиб борамиз! (Ўйлаб). Лекин, Каримжон, тўйсиз-несиз Умиданнинг кириб бориши қандок бўлар экан?

УМИДА. Бунақа андишаларни қўя туринг, аяжон! Мен у ерда турмайман, қайтиб келаман-ку!

ШАКАР. Майли! Лекин, Каримжон, аянгиз авж қилгудай бўлсалар, гапни қўлайтирман, аяжи гап билан босинга ҳаракат қилин! Кирипитиканин туртсангиз, тиканин хурпайтириб оладую кейин қўл тегизиб бўлмайди. Аянгизнинг отлари нима?

КАРИМЖОН. Бўстонбуви! Эрматова Бўстон!

ШАКАР. Отлари яхши экан!

КАРИМЖОН (суюни б). Ана энди чамадонлар келгандир! (Чиқади.)

Жимлик.

ШАКАР. Ишин хом қилибсизлар, қизим, Каримжон хат билан аямни эритса бўлар эди. Охири бахайр бўлсин, онаси ёмон хотинга ўхшайди: шу замонда сочга қараб келин қиладиган одам қолдими?

УМИДА. Бу гапнингиз тўғри, аяжон, лекин онанинг ёмони бўладими? А, ёмони бўладими? Она ёмон эмас, ёмон хулқ бўлиши мумкин. Ёмон хулқ кимда бўлмайди? Ёмон бўлиб ўғлини ўғри қилабди, каллақасар қилабди-ку! Ниҳоят эскича экан, Каримжонни ўзича бахтиёр қилмоқчи!

ШАКАР. Мен ёмон деяётганим йўқ, эскиликка тортиб қўлингизни кўсов, сочининг сулуғри қилмаса деб қўрқаман! Шундай қиладиган бўлса қандайлмайман! Битта пиёла ювдирадиган бўлса, чиқариб олам!

УМИДА. Ана холос, бу менга қўйганингизми? Қайнанам «соч» деса, сиз «пиёла» десангиз!..

КАРИМЖОН (киради). Чамадонларни таксига жойладим, дадам келмадилар-ку!

ШАКАР (ташқарига қарайди). Ху ана, бизни қидириб юрбди. (ташқарига.) Ҳой, биз бу ёқдамиз!

Ҳамма уни қаршилагани отланади.

АШУРАЛИЕВ (бир талай қоғоз кўтариб киради). Салом ва табриклар! Табрик ва саломлар!

УМИДА. Салом, дадажон!

КАРИМЖОН. Салом...

АШУРАЛИЕВ (бир чеккада роз туриб, ҳаяжон билан ўқийди). Салом ва табриклар! Табрик ва саломлар! Олий маълумотга эга бўлиб, докторлик лавозимига фидоқорона халқ хизматига шайланганларинг билан табриклайман ва нишонамни, ишлаб чиқаришда юқори кўрсаткичларга эришиб, меҳнатда ўрнатилган кўрсаткичлар... деб!

КАРИМЖОН (ҳайрон). Раҳмат, дада, раҳмат!

АШУРАЛИЕВ. Ва шу билан биргаликда ўз инсоний бурчларингдан илҳомланиб, оилавий мажбурият олганларинг билан ҳам табриклайман ва нишонамни, оилавий бурчларингизни бажаришда қатор қўшимча мажбурият

Рассом Г. Жирнов.

лар олиб, бу мажбуриятларни ҳам шараф билан бажарасизлар... деб!

КАРИМЖОН Раҳмат!

ШАКАР Бўпти, кетдик!

КАРИМЖОН (қогоз бериб). Бизнинг адресимиз.

ШАКАР (эрига). Биз кейин борамиз... (кулиб) Қизим, рўминини елканга ташлаб ол, сочинг кўриниб турсин!

Ҳамма чиқади.

Парда

ИККИНЧИ КЎРИНИШ

Янги қурилаётган колхоз касалхонаси сиқувида сўнг кунларини кечираётган ҳовли. Қўшнига тешик қўйилиб, эски қоп тutilган.

Ташқарида бульдозер ҳайқирмоқда.

БЎСТОН (товуши). Сен билган қонунни мен ҳам биламан! Ҳақнинг йўқ!

ЖАМОЛ (товуши). Ҳой Бўстонбуви, сенга нима бўлди, мен сен билан ҳақ талашаётганим йўқ!

БЎСТОН (товуши). Вой дод! (киради). Вой дод, ҳукуматга аризим бор! (тешикдан). Тўтинисо! Ҳой қуда! (Ю гурганича уйга кириб кетади.)

ЖАМОЛ (киради). Сен аввал гапга дурустроқ қулоқ солгин!

БЎСТОН (медалини тақиб киради). Арзим бор, ҳукуматга аризим бор! (тешикдан.) Қуда дейман! **ТЎТИНИСО** (киради). Ҳа, ҳа... (кўкрагига туфлайди). Нима гап ўзи, Бўстон буви?

БЎСТОН Хайри қани, мени ижроқумга олиб борсин! **ТЎТИНИСО**. Хайри нида-ку!

БЎСТОН (шовқин солиб). Менинг ҳовлимга беланчак осар эмиш! Ҳовлимни ясли қилар эмиш!

ЖАМОЛ (Тўтинисога арз қилиб). Барибир бузиладиган ҳовли, «тўрттагина беланчак осайлик» десам... буни кўрмайсизми!

БЎСТОН. Бориб Хайрини олиб келинг, қуда, ишидан жавоб олсин, мени ижроқумга олиб борсин!

ЖАМОЛ. Ижроқумни нима қиласан, ҳамма қарорлар чиққан, қўллар қўйилган!

БЎСТОН (қатъий). Йўқ дедим, йўқ!

ЖАМОЛ. Сенга гапириш қоронғи уйга кесак отгандай гап! Бўлди, сен билан гаплашмайман, ҳадемай Каримжон келиб қолар!..

БЎСТОН. Ҳовли менинг номимдаю Каримжонни нега ўртага соласан! Сен азалдан менга душмансан! Сен ўлгур ўшанда орден ўрнига медаль ёзмасанг орденлик бўлар эдим! Сенга ачиқ қилиб колхоздан кетиб қолмасам бари бир орден олар эдим!

ЖАМОЛ. Сенга медаль ҳам ҳайф! (Чиқади.)

ТЎТИНИСО. Қуда, ўзингизни босинг!

БЎСТОН. Босмайман! Ҳозир бориб ижроқумни бошимга кўтараман!

ПОЧТАЧИ (товуши). Бўстон буви Эрматова! Хат! Пенсия! Пенсия! Хат!..

БЎСТОН. Вой кириттон! Ҳозир!..

Бориб хат билан пенсияни олади, пулни липпасига қистиради, хатни очиб ўқийди.

— Вой, бугун нечанчи ўзи? Шанба — уч, якшанба — тўрт, душанба... Вой, бугун олтинчи-ку! Қуда, Каримжон келаяпти! Ҳозир келиб қолади!

ТЎТИНИСО. Вой!

БЎСТОН. Шу хатгинани уч-тўрт кун олдинроқ юбормайсанми, жон болам!.. Ҳозирги пулларнинг иши ҳаммаша мана шунақа, учма-уч! Энди нима қиламиз? Ҳовлини йиғиштирайлик!

Иккови ҳовлини йиғиштиришга киришади.

Худого минг қатла шукур! Тортган азобларим, Каримжоннинг меҳнатлари бекорга кетмади, мана ўқинини бириб келаяпти! Сизнинг ҳам бахтингиз бор экан, қуда! Аммо лекин бор бисотим кетиб, ўғлим қардор-абгор бўлса ҳам тўйни қатта қиламан! Душманим кўп! Сизнинг ҳам душманингиз кўп! Етти маҳалладан одам айтаман! Етти қоп гурунч дамлатаман! Бу Муқаррамахону, Ҳалимахону, Тамарахону, ҳаммасини олиб келаман! Ҳаммасининг чеккасига ўз қўлим билан пул қистираман! (Бирдан). Одам сизгисмайди, дуводни бузамиз, қуда!

ТЎТИНИСО. Бузамасак бўлмайди, ҳозир ҳамма ҳам тўй қилганида дуводни бузаяпти!

БЎСТОН (липпасидан пул олиб беради). Сиз гузарга чиқинг, гўшт, хандалак олинг! Йўқ, гузарга ўзим чиқаман, сиз бориб Хайрини айтиб келинг, ишидан жавоб олиб келсин!

ТЎТИНИСО. Вой, қуда қўятуринг, қиз нарса... ишдан келганидан кейин ўзи кўргани кирар..

БЎСТОН. Бунақа эскича гапларни қўйинг! Ҳозирги замонда қиз билан йигит кўчаларда қўл ушлашиб юради, районга футбол кўргани боради! Ҳеч айби йўқ!

ТЎТИНИСО. Шунга айтаман-да, қўл ушлашиб юрган лоқал қат ёшишган бўлса ҳам майли эди.

БЎСТОН. Ҳамма айб сизда! Менинг ўғлим-ку нидамас, сиз Хайрига айтиб қат ёздирангиз бўлмасмиди!

ТЎТИНИСО. Вой, Хайри нега қат ёзар экан, Каримжон ёзиши керак, булбулнинг ҳам эркакги сайрайди!

БЎСТОН. Каримжон сайрайдиған булбул эмас, шунинг учун ўзим сайраб юрилман-да! Хўп, майли, гузарга ўзим чиқа қолай. Сиз хамир қилинг, патир ёпамиз. Ун ошхонада. (Чиқади.)

ТЎТИНИСО. Бир ҳисобда Каримжон сайрамайдиган булбул чиққани ҳам яхши, сайрайдиған чиқиб ўша ёқлардан бирортасини етаклаб келса нима бўлар эди! (Чиқади.)

Кўчада автомобиль тўхтади. Иккита чамадон кўтариб Каримжон, сочига зеб бериб Умида киради.

КАРИМЖОН (тортиниброқ). Ая! Ҳо ая!.. Умидаҳон, ўтиринг!..

ТЎТИНИСО (қўли хамир. Киради.) Э-вой, Каримжон, эсон-омон келдингизми...

КАРИМЖОН. Яхшимсиз, бардаммисиз, хола... Хайрихон эсон-омон юрибдим...

ТЎТИНИСО (суюниб). Шукур!.. Аянгиз гузарга чиққан эдилар. Хатингиз келди. (Умидага кўзи тушиб анграйди.) Келинг, яхшимсиз...

УМИДА. Ўзингиздан сўрасак...

КАРИМЖОН. Умидаҳон, самовар қўйиб юборасизми?

УМИДА. Ҳали эртароқмики...

КАРИМЖОН. Кўнглим ёришиб турибди, бемалол кўяверинг! Кўмир ошхонада бўлса керак!

Умида самоварни кўтариб чиқади. Тўтинисо унинг кетидан анграйиб қолади. Харид кўтариб Бўстон киради.

Ассалому алайкум, аяжон!

БЎСТОН (унинг бўйнига осилиб йиғлайди). Болагини... бўйларингдан аянг ўргилсин... Ўқингнинг бутунлай битириб келдингми? Энди кетмайсанми?

КАРИМЖОН. Энди кетмайман, аяжон, битириб келди! Доктор бўлиб келдим! Қишлоқдан ҳамма касаллиқни ҳайдаб чиқарамиз!

БЎСТОН. Қайда болам, битта ҳам қолмасин!.. Тўтинисо, самовар қўйинг! Дастурхон ёзинг!

ТЎТИНИСО. Самовар қўйлиб бўлиб кетди. (Шумшайиб дастурхон ёзади.)

КАРИМЖОН (медалга кўзи тушиб). Бизни қаршилагани медали ҳам тақиб олибсиз-ку!

БЎСТОН. Йўқ, Жамол ўлтур ҳовлимизни «ясли қилман» деяпти, шунга жанжаллашгани ижроқумга бормоқчи эдим.

КАРИМЖОН (кулиб). Медалини жанжаллашгани олган экансиз-да!.. Бизнинг ҳовлини ясли қилар эмишми?

БЎСТОН. Ҳа-да!

КАРИМЖОН. Қўймайми!

БЎСТОН. Ясли ҳам гапни, бутунлай бузаман деяпти! КАРИМЖОН. Бузма майли, бошқа ўй берам ахир!

БЎСТОН. Кераги йўқ! Бу ҳовлидан дадангнинг ўлиги чиққан!

КАРИМЖОН. Даданинг ўлиги Белоруссияда қолиб кетган-ку, ая!

БЎСТОН. Варибир. Қора хатни мана шу ерда туриб ўқиганман!

Умида самовар кўтариб киради.

Ие, бу ким?

КАРИМЖОН (шошиб). Меҳмон! Меҳмон!

ТЎТИНИСО (Бўстонга). Меҳмон бировнинг уйда самовар кўтариб юрадимиз, булбулнингиз сайраганга ўхшайди!

БЎСТОН. Худо ургани йўқди!.. Келинг, меҳмон, қаёқдан келиб қаёққа кетасиз?

КАРИМЖОН. Бу киши ҳам ўқинишни битириб доктор бўлиб келдилар...

БЎСТОН. Қанақа докторсиз?

УМИДА. Болалар доктори...

БЎСТОН. Ававал укаларингизни кўринг, ота-онанинг дуосини олинг! Ота-онангиз қаерда?

УМИДА. Районда...

БЎСТОН. Районда бўлса бу ерда нима қилиб юрибсиз?

КАРИМЖОН. Бу киши колхозга келганлар.

БЎСТОН (шубҳаланиб). Ота-онангиз нима иш қилишади?

УМИДА. Дадам лектор, аям магазинда ишлайдилар...

БЎСТОН (Каримжонга кўз қирини ташлаб). Қанақа магазинда?

УМИДА. Китоб магазинида...

БЎСТОН. Хайрият... Тўтинисо, қуда, сиз сабзи тўранг! Мен қозон қсай. Бечора меҳмоннинг ҳам ота-онаси яхши куёв топиб йўлга нигорон бўлиб ўтиргандир, ошни есини кетсин!.. Каримжоннинг тўйига келинг, қизим. Тўйда хизмат қилгани сиздай бир қиз керак. Каримжонга суҳсурдай қиз топиб қўйганман, мана бу кишининг қизи, Хайрихон! Соци тақимига тушади, ўзи ўқиган, доктордан ҳам зўр: аптекада ишлаб, бир ўзи бутун қишлоққа дори беради... Қани, қуда, бўла қолинг!

Иккови чиқади.

УМИДА (мунғайиб). Каримжон ака, сиз гапнинг учини чиқаргунингизча аянгиз ҳаммасини айтиб бўлдилар-ку!

КАРИМЖОН (тўлғаниб). Умидаҳон, ҳаммаси бекорчи гап! Ҳаёлимда йўқ гап! Нима десам, нима қилсам ишонасиз?

УМИДА (ўпкаси тўлиб). Ишониб турилман-ку! КАРИМЖОН. Ишонганингиз шуми? Ҳозир дод дейман! Аялга бақираман!

УМИДА. Кераги йўқ, аянгизнинг кўзига беш баттар ёмон кўрниб қоламан...

КАРИМЖОН. Биламан, ҳозир сизга қийин, лекин аям чаққан гугуртдан аланга олманг!

УМИДА. Бошидан маслаҳатимиз шу-ку..

КАРИМЖОН. Шу бўлса... (бир чора тариқасида). Биласизми, муздаккина сув одамнинг тафтини кўтарди, бир ювиниб қимайсизми?

УМИДА (йиғламсираб). Яна нима қилай?

КАРИМЖОН. Ростдан айтмайсизми! Илтимос қилман! Мана шундоқ қиринг! Соци ҳам ўша ерда!

УМИДА (хўснинг). Турмушни муздаккина сувдан бошлаётимиз, охири бахайр бўлсин! (Чиқади.)

БЎСТОН (капирда гўшт кўтариб киради). Болам, мана шунга чинаб тургин, шўрттақкина... (Суюниб). Меҳмон кетдим!

КАРИМЖОН. Йўқ, ювинаяпти...

БЎСТОН. Ие, нега юванади, фалокатини бировнинг уйига ташлаб кетадими!

КАРИМЖОН. Фалокати йўқ, шарофатлик қиз!

БЎСТОН. Шунчаки... фалокати ҳам бошини есин, шарофати ҳам! Шарофатлик қиз бир йигитнинг кетидан эргашиб юради! Бундан ташқари, оладиган одамнинг ифтири: тугмас хотин қақди, афтидан шундоққина кўриб турибди!

КАРИМЖОН. Аяжон, бировнинг боласи тўғрисида шунақа гапларни айтгани қандоқ тилингиз боради? Шу ҳам сиздай бир меҳрибон онанинг фарзанди-ку! Биров менинг тўғримада шунақа гапларни айтса сиз нима дер эдингиз!

БЎСТОН. Бунга ўзинг жавоб қиласан! Жавоб қилолмайсанми?.. Мен бир нима дейётганим йўқ, инҳояти «бировнинг уйда ювинмасин» дедим. Шунга ҳам айтганим йўқ!.. (Бирдан.) Ҳой, менга қара, бу қизни мунча ялаб қолдинг? Ораларингда бир гап борми?

КАРИМЖОН (ботинолмай). Бўлса-чи?

БЎСТОН. Бўлса у дунёю бу дунё рози эмасман! (Йиғлайди.) Мен сенга оқ сут берганман... Шунақа эканда, доктор бўлгандан кейин она керак эмас, она розилиги бир пул экан-да!

КАРИМЖОН. Хўп, бунга рози бўлмасангиз бошқаси..

БЎСТОН. Менга бошқаси ҳам керак эмас. Менга Хайрихон керак!

КАРИМЖОН. Ая, бунақа гап йўқ эди-ку!

БЎСТОН. Негга бўлмас экан. Тўтинисо икковимиз ойма-ойнга беш ойдан бери галлашиб юрибмиз! Хайрини

яқинда кўндирдик! Йиглай бериб онасининг эси кетди! Мен ҳам йигладим! Ит азобида кўндирдик!

КАРИМЖОН. Хайрихон менга «тегамай» дедими?

БЎСТОН. Қиз нарса «тегамай» дейдими, «бир гап бўлар» деди. Кўнгли сенда!

КАРИМЖОН. Хўп, Хайрининг кўнглини билибсиз, менинг кўнглимни қачон биласиз?

БЎСТОН (дўқ қилиб). Ёзма, Хайрига кўнглинг йўқми? Шундоқ қизга-я? (Энтика-энтика.) Хуси десанг тортиб кўйган суратдай! Соч десанг тақимиға тушади! Пазандамсан пазанда! Меҳмон кутишда онасини йўлда қолдиради! Бутун қишлоққа битта ўзи дори берса ҳам кеккаймайди, каттани катта, кичикни кичик уринда кўради! Маҳаллада тўй-маърака бўлса ҳаммаша хизматда! (Йиғламсираб.) Умрим меҳнатда ўтган, қариган чоғимда шундай келин хизматини қилмаса дунёга келдим нима бўлди келмадим нима бўлди...

КАРИМЖОН. Аяжон, Умидахон ҳам хизматингизни қилади-да, нега қилмас экан?

БЎСТОН (ваҳима ичиде). А..?

КАРИМЖОН. Йўқ, шунақа қизлар ҳам қайнонанинг хизматини қилади демоқчиман!

БЎСТОН. Бўнинг доктор бўлиб болаларининг қорнига қулоқ соладими, менинг хизматини қилладими!

КАРИМЖОН. Хайрихон ҳам ишлайди, ишлаб бутун қишлоққа дори беради даясиз-ку!

БЎСТОН. Хайрини келин қилсам уч кунга қолмай ишдан чиқариб оламан!

КАРИМЖОН. Ишдан чиқариб олмасиз, уйда ўтириб битта ўзингизга дори берадими? Шунини ўзи қилладими?

БЎСТОН. Мен подадан илгари чанг чиқармайман!

Умида киради.

БЎСТОН. Вой, меҳмон, уйларингизда сув йўқмиди? УМИДА. Бор, аяжон, бор! (Йиғлишганини билиб.) Вой, кечирасиз...

БЎСТОН. Ие, ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ, мени «аяжон» дегани уялмасизми? (Каримжонга.) Ая дегин-ку!

КАРИМЖОН. Кечирим сўради-ку.

ТЎТИНИСО (киради). Қўда, ошин сузақолайлик! БЎСТОН. Дарров сузинг! Пошманг, Хайрихон келсин! Йўқ, майли, унга олиб қўямиз. Ўзим сузаман. Меҳмон йўлдан қолмасин, сиз чой дамлаб!

Иккови чиқади.

КАРИМЖОН. Умидахон, лақиллаб кетаман!

УМИДА. Каримжон ака, сиз ҳам ювиниб чиқақолинг, сув муздак экан!

КАРИМЖОН (ўзича). Муздеккина сув ҳали кўп керак бўладиганга ўхшайди. (Чиқади).

Бўстон ош, Тўтинисо чой кўтариб киради.

БЎСТОН. Қани, меҳмон ўтира қолинг! Бизга қарамай катта-катта олинг! Тўтинисо қўда, чой қўйиб беринг, иккита пиллага кўйиб беринг!.. Каримжон қани?

УМИДА. Ювиаятилар...

БЎСТОН. Ие, астафидулло!..

ХАЙРИ (тешиқдан). Аям бормилар?...

БЎСТОН. Ие, қизим, қўзичоғим, кел, кела қол!

ХАЙРИ (киради. Умидага). Салом.

УМИДА. Салом...

БЎСТОН. Ўтирсангиз-чи, меҳмон!

Каримжон артиниб киради.

ХАЙРИ. Вой, Каримжон ака, салом!

КАРИМЖОН. Салом, Хайрихон! Салом, синглим!

ХАЙРИ. Ўқишлар битдими? Табриклайман!

КАРИМЖОН. Раҳмат... Умидахон ҳам битирдилар, бу киши ҳам доктор...

ХАЙРИ (тушунади. Самимий). Табриклайман. (Қучоқлашиб кўришади). Мунча ахши... Мен ҳам шунини орау қиламан...

БЎСТОН. Қани, сўрига чиқақолинглар, ош совиб қолди. Хайри, сен қўлга сув ол! Аввал қайпанангдан бошла!

Хайри обдастани олади. Умида билан Каримжонга кўз қисади. Икковининг ҳам чехраси очилади. Бўстон сўрига чиқиб, қўлини тутлади.

ЖАМОЛ (киради). Ассалому алайкум!

КАРИМЖОН. Э-э, Жамол ота!..

Иккови қучоқлашиб кўришади.

ЖАМОЛ (Умидага бошдан-ёқ разм солиб). Келинг, қизим... Баракалла!.. Ҳим... дуруст, дуруст! Каримжонни биламан, сиз нима ҳунар ортдириб келдингиз?

КАРИМЖОН. Бу киши ҳам доктор! Болалар доктори!

ЖАМОЛ. Ўҳ-ўҳ-ўҳ! Бир олманинг икки палласи экансизлар! Икковининг ҳам ҳеч кимга бермайман! Мана, янги касалхона қураётимиз!

КАРИМЖОН. Шунақами!.. Қани, сўрига чиқинг!..

Бўстон Хайрига имо билан «Каримжоннинг қўлига сув қўй» дейди.

ХАЙРИ. Каримжон ака, қўлингизни ювасизми?..

КАРИМЖОН. Майли, лекин менга қошиқ берасиз (таъкиллаб) синглим!

БЎСТОН (бўғилиб). Сиз ҳам қошиқда ейсизми, (таъкиллаб) қўда!

ЖАМОЛ (тушунмасдан). Мунча шовқин соласан, қошигинг камроқми?..

Ҳамма ошга майл қилади. Жимлик.

КАРИМЖОН. Жамол ота, бизнинг ҳовлига «беланчак осаман» дебсиз.

Бўстон жонланади.

ЖАМОЛ. Э... бу хотинлар жуда пошириб юборди! Ҳар бир тоғнинг тағида тўртта беланчак! Тол етишмайди! Мана шу салқинга ҳам тўрттагина беланчак осай десам, аянг дарров медалини пеш қилди!

БЎСТОН. Ажаб қилдим! Мана, ўзи сўраб қолди-ку!

УМИДА. Ясли солганингиз йўқми?

ЖАМОЛ. Мана шу касалхона битса, уч-тўртта уйни яслига бераман!

УМИДА (жилмайиб). Ясли касалхонада бўладими?

ЖАМОЛ. Касалхонада бўлгани яхши, қизим, харажат қамаяди: касалларга қарайдиган сестиралар болаларга ҳам қараб туради!

Умида кулади.

БЎСТОН. Қошиқ ўлгурини қўйиб, катта-ката олсангиз-чи (Тескари қараб.) Қиқилламай ўл!...

Бу гапни ҳамма эшитиб қолади. Каримжон бўзариб кетади.

ХАЙРИ (қошиқини қўяди, бир Каримжонга, бир Умидага қарайди). Холажон, ўзингизнинг ҳам фарзандингиз бор, бировнинг боласига ўлим тиламан! (Ўрнидан туради). Кечирасиз, Умидахон, ўртоқларим келадиган эди... Бизникига чиқинг, яхши пластинкаларим бор! (Чиқади).

Ўнғайсиз жимлик.

ЖАМОЛ. Э, сен қанақа ўйин бузуқисан (Каримжонга.) Келими ахир!?

(Давоми келаси сонда.)

Онанинг ўз фарзандига нисбатан бўлган меҳру муҳаббати ҳақида кўп афсоналар, эртаклар тингланмиш, ҳикоялар, шеърлар, романлар ўқиганмиш. Бироқ донишмандларимизнинг она сути ҳақидаги фикрлари йиғилиб, ўқувчилар диққатига ҳавола қилинмаган эди.

Врачларимизнинг она сутининг киши ҳаётидаги аҳамияти ҳақидаги мақолаларини ўқиш бу сўзларни тўплашга илҳомлангирди. Она сути ҳақидаги бу сўзлар оддийгина сўзлар бўлиб қолмасдан, балки чуқур мазмун қашф этувчи афоризмлардир. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тил ва адабиёт институтида бундай афоризмларни тўплаш иши давом этмоқда. Булар маълум миқдорга етгач, алоҳида китобча шаклида нашр этилади. Биз бу ерда шу афоризмлардан бир қанчасини ҳурматли опа-сингилларимиз эътиборига тақдим этамиз.

ТАНИШИНГ, ДАРИГУЛ!

Даригул эндиgina йигирма беш ёшга кирди. Лекин номи корхонанинг кўзга кўринган ишчилари, таниқли кишилари номи билан бирга тилга олинади.

Биз Даригул билан Мўйноқ бўғозининг қумли қирғоғида турибмиз. Даригул очик чехрали, қувноқ кўзли аёл. Ортимизда бепоён денгиз, олдимизда эса посёлка уйлари; улардаги чироқлар чўғни сочиб юборгандай кўринади.

Даригул учна катта бўлмаган балиқчилар шаҳарчаси — Мўйноқда истиқомат қилади. Бу ерни Даригул яхши билади.

— Мана бу — машина-мелиорация станцияси. Унинг ўнг томонидаги тепаликдагиси сувни чучитиб берадиган станция. Чучитиб? Ҳа, чучитиб. Бу ернинг суви денгиз суви бўлгани учун шўр, ичиб бўлмайдди. Аҳолига чучитиб берилади. Ҳу, анави чироқларни кўраяписми? — Бу бизнинг завод. Мен ўша ерда балиқ тўғровчи бўлиб ишлайман. Балиқни консерва қилиш учун уни аввал бўлақларга бўлиб кесиш керак. Мен ҳам шу ишни бажараман, — дейди Даригул.

Даригулнинг оиласига мансуб кўп авлодлар азалдан балиқчилик билан шуғулланиб келишган.

«Денгиз бизнинг авлод ва

аждодаларимизни боқди, кейин ҳам боқади», — деб васият қилган экан буваси.

Етти йилликни тугатиб, Даригул Қўлмирзаева ҳам заводга келди. Кўп ўтмай шогирдликдан мустақил ишга ўтди. Зеҳни ўткир экан, ишни тез тушуниб олди, тез мустақил ишга ўтди. Заволнинг кекса-ёш кишиларининг жони-тани бўлиб кетди. Оқжон Қобилова билан дўстлиги эса яхши устоз ва шогирд ўртасидаги ажойиб дўстлиқнинг намунаси деса бўлади.

Ҳайрат ва меҳнат кишини олға етаклайди, элга танитади дейдилар. Қизнинг чаққонлиги, зеҳни уни тез орада заводнинг илғорлари сафига олиб кирди. Эндиликда унинг қўллари билан тайёрланадиган балиқ консерваларининг сони-салмоғи ортиб бораётир. Энг илғорларнинг бири бизнинг ёш Даригул. Устозлари ҳам кўп, ундан ўрганиб ишлайдиган ёшлар ҳам бор. Ўртоқ, дўст Даригул.

Ишчан Даригулни заводнинг ўз қизи, десак бўлади. У шу ерда иш ўрганиб улгайди. Ишчилар орасида иззат-икромга эришди, партия сафига кирди. Дарҳақиқат, заводнинг иқболидан шод, келажаги порлоқ қизлардан Даригул.

Танишиб олдингизми бизнинг Даригул билан?

Н. КОРНИЛОВ
Автор чизган сурат.

Шаробга олмашсанг онанинг сутин,
Заҳарга ботади ҳаётинг бутун.

АБУЛАЛО АЛ МААРРИЙ,
X аср шоири

Асалу ҳар қандай ширин мева ҳам
Она сути янглиғ беролмайди таъм.

АБУ АЛИ ИНБ СИНО

Она сут бермаса туғилган ҳамон,
Нисонсиз қолурди бу кекса жаҳон.

АБУЛ ҚОСИМ ФИРДАВСИЙ

Онанинг сутидан идроку зако,
Бундан шифо озиқ йўқдур мутлақо.

Сирож ШОШИЙ,
X аср шоири

Менга шуур берган сийнаи сутинг,
Шусиз, онажоним, шорлик қайда?

ВИКТОР ГЮГО

Она сути — ҳаётнинг таъми.

РОБИНДРАНАТ ТАГОР

Меҳнат қилиб таом есанг бемалол,
Таом бўлур она сутидай ҳалол.

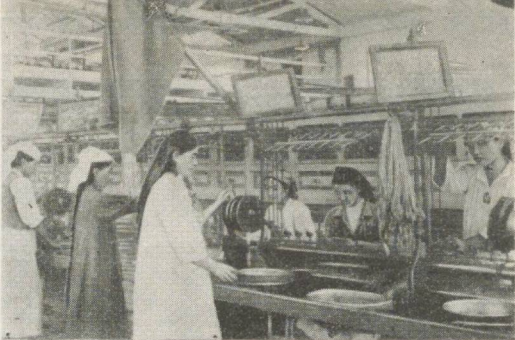
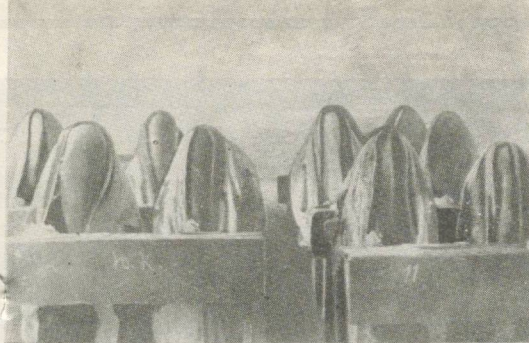
А. ЖОМИЙ

Онажон, оқламоқ сенинг сутингни
Менинг гарданиямда турган юксак

бурч.

ДЖ. ГАРДОН БАЙРОН

Тўпловчи: **Н. ДАВРОН**

Бизнинг Марказий Давлат архивимиз йиллар, босиб ўтиётган йиллар, тақдирлар кўзгуси десак, хато бўлмас. Турли қўлэмалар, ҳужжатлар, суратлар сақланади бу ерда. Уларнинг ҳар бири кечаги кунимиз ҳақида ҳикоя қилади, уни кўз олдимизда жонлантиради.

Мана бу эътиборингизга ҳавола қилинаётган суратлар архивимизда сақланаётган минг-минг суратларнинг тўрттаси, холос. Лекин улар зулматдан нурга чиққан ўзбек аёлининг босиб ўтган йўлини маълум маънода акс эттириб турибди.

Суратларнинг биринчисига қаранг. Бошда паранжи, юзда чиммат, қўлда қалам. Билимга ташна ўзбек аёлни маърифатга эришиш ниятида партага ўтирган. Маърифатга интилиш уни паранжида бўлса-да мактабга етаклаб

Аёл савод чиқара бошлади, аёл саноат корхонасида ишлай бошлади, аёл яна коллектив ҳўжаликка кириб, қишлоқ ҳаётида ҳам фаол иштирок эта бошлади. У ҳатто трактор рулига ҳам ўтирди. Учинчи суратдаги аёллар биринчи тракторчилар — қадирғочлардир. Улар бундан ўттиз йил муқаддам тракторчи хотин-қизларнинг биринчи республика кенгашига тўпланишган. Суратда улар кенгаш қабул қилган социалистик мусобақа шартномасига имзо чекишяпти. Шартноманинг имзоланганига мана ўттиз йил бўлибди. Унда нималар ёзилганини баён қилмасак ҳам бўлар. Гап қишлоқ ҳўжалиги учун аёллардан мутахассис кадрлар етиштириш, қишлоқда механизацияни кенгайтириш ҳақида экани табиий.

Тўртинчи суратдаги аёллар балки ўша мажбурият

НУРГА ИНТИЛИБ

келган. Аёлларнинг юзлари берк, лекин истак йўллари очик, диллари нур иштиқига тўлиқ. Бу уларнинг паранжи ичидан чиқариб, қалам тебратётган қўлларидан ҳам аён. «Паранжига ҳўжум» шиори бошлангунгача шундай эди.

Вақт ҳеч қачон тўхтаб турмайди. Илгарига одимлайди. У билан ёнма-ён ҳаёт ҳам одимлайди олдинга интилади. Иккинчи суратга қаранг. Бу ўттизинчи йилларни эслатади. Чимматдаги аёл саводхон бўлган, паранжичавонини ташлаган, саноат корхоналарига кириб, очик юз билан ишлай бошлаган. Пешкадам бўлиш истакларини эгри-бугри ҳарфлар билан бўлса-да тахтакчаларга ёзиб, станоклари қошига осиб қўйишган улар. Инқилобдан олдин остана ҳатлаб кўчага чиқмаган аёлининг энди станок бошқаришнинг ўзи ҳам бутун бир инқилоб, унинг ҳаётида, маънавий дунёсида бўлган инқилоб, демакки, бу — тузумда бўлган инқилобнинг иккинчи босқичи.

шартлари ортиги билан бажарилгани ҳақидаги ахборотини тинглашаётгандир. Улар Ўзбекистон хотин-қизлари қурултойига йигилишган. Улар бу катта анжуманга республиканинг турли, қишлоқ-шаҳарларидан келишган. Катта жиддий масалалар юзасидан фикр юритишяпти. Бу уларнинг жиддий чехраларидан маълум. Улар балки республиканинг юқори ташкилотларида, масъул вазифаларда ишлайётган дугоналарининг, опа-сингилларининг минбардан туриб айтиётган сўзларини тинглашаётгандир, ақлли юзларига тикилишгандир. Зотан зулматдан нурга чиққан аёлининг тақдири ана шундай порлоқ, истиқболли. Бу тўрт сурат ана шулар ҳақида сўзлаб турибди.

А. АКОПОВА,

Ўзбекистон ССР Марказий Давлат архивининг илмий ходими.

Даврада (ўнгдан чапга): Сора Эшонтўраева, Муборак Қўлдошева, Люба Қодирова, Гулбаҳром Сулаймонова, Фаида Усмонова, Озода Шоумарова, Мухаббат Расулева.

Б. Мизрохин фотоси

Шонли Октябрнинг 50 йиллик юбилей тантанаси яқинлашмоқда. Тантананага катта тайёргарлик кўрилатган шу кунларда республикаимиз ижодкор аёлларининг кичик бир гуруҳини редакциямизга таклиф қилдик.

Улар турли ёшдаги, турли касбадаги ижодкорлар.

Даврада суҳбат қизғин: қоронғи ўтмиш ҳақидаги, нурли давр ҳақидаги, бахтимиз, 50 йиллик байрамимизга атаган тўёнамиз ҳақидаги суҳбат. Давра соҳибаларининг қалб сўзлари яхши шеърдай тўлқинли, ҳаяжонли, ҳаққоний.

Мана, меҳмонларимиз сўзларидан бир шингил.

Тун ва кун

Сора ЭШОНТЎРАЕВА,
СССР халқ артисти,
Давлат мукофоти лауреати

Ўтмиш ва бугун. Иккови икки дунё. Кунлар ва тунлар бўлганидек, бугунимиз куёш чарақлаб турган ёрқин кун бўлса, ўтмиш зимистон тун эди. Ўтмишнинг жабр-ситамлари қурсин. Уни татиб кўрганлар авлодига мансубман мен ҳам. Эс-эс билан: онам биримизни кўтариб, қолганларимизни етаклаб, эшикма-эшик кездди. Ушанда онам бечора болалари очликдан, юпунликдан ўлиб қолмаслиги учун уларни бирор ишончли одамга асранди қилиб бермоқчи экан.

Пилдираб юрардим. Сачвоили аёл келиб девор тепасидан менга мўлтирарди, қўлларини силкитиб бир нималар дегандек бўларди. Талпинардим, лекин ўртада оқаётган ариқчадан ўтолмасдим. Кейинчалик билсам, бу муштиллар хотин, фарзандлари доғида ўртаниб юрган онам экан.

Ҳеч эсимдан чиқмайди. Бир куни ота бўлмишим тонг билан иккита кўрпани олиб чиқиб кетди. Кечгача юриб, сотолмабди. Охири иккита кўрпани икки чўнтак гурунча алмашибди. Уни бир ҳафтача тамаддиқ қилдик. Онам, болам очликдан ўлмасин, деб мени асрандига берган, «тўқ» онланинг аҳволи мана шундай эди.

Шундай пайтларда инқилоб бўлди. Кейин кимдандир текни оқат, текни кийим берадиган, бунинг устига савод чиқарадиган мактаб очилибди деган овозани эшитиб қолдим. Дугонам билан уни излаб топдим. Бу Зебинисо номли 2-қизлар интернати эди. Ўқидик, тарбия топдик.

1924 йили К. Маркс номидаги труппа «Етим қиз» номли кичик пьесани саҳналаштирди. Бунда мен асранди қиз ролини ўйнадим.

Етимлики бошимдан кечирганимданми, бу образга шундай сингиб кетган эдимки, ўзим йиғлардим, залда ўтирганлар йиғларди.

Бу роли» санъат даргоҳига дастлабки кўприк

Ҳаёт ҳам соз, яшаш ҳам...

бўлди. Санъат йўлидан кетдим. Ўқидим, ўргандим. Москвадек маданият ўчоғидан кўп нарсаларни библиотекадан қайтдим.

Ўқиш-ўрганишни ҳам, озода турмушни ҳам, талант каллидини ҳам Октябр берди.

Шу кунгача юздан ортиқ ролларни ижро этиб, халқимиз хизматида эканман, олдимда яна улкан орзу ва режалар.

Ҳамза номидаги театримиз коллективи Октябрнинг 50 йиллиги тўйига қатор сахна асарлари тайёрлапти.

«Бой ила хизматчи», «Йўлчи юлдуз» спектакллари қайта сахналаштирилди.

«Бируний», «Хуррият» постановкасининг давомий, «Шоҳ Эдин», А. Қаҳҳорнинг «Аяқонларим» пьесаси устида қизгин ишлялмиш.

Улуғ айёмни улуғ ишлар билан кутиб олаётган ўзбек хотин-қизлари қаторида эканим билан чексиз бахтиёрман.

Гулбаҳром
СУЛАЙМОНОВА,
медицина фанлари
доктори

Бир сиқим тупроқ

Ярим асрлик курашнинг оламшумул ғалабалари яқунланаётган шу улуғ айёмларда ҳар бир ўзбек аёлга мувожаат қилиб: «Улуғ Октябр сизга нима берди?» деб сўрасангиз, у сира иккиланмай: «Бахт» деб жавоб беради. Мен ҳам ана шу бахтиёрлардан бириман.

Андижон шаҳрида туғилганман. Ёшлигимда отам вафот этиб, онам беш фарзанди билан бева қолган. Ўтмишда беш бола билан есир қолган аёлнинг тақдирини бир тасаввур қилиб кўринган, ҳоли вай эди бечоранинг. Лекин биз бундай қўлларни кўрмадик. Бахтимизга Совет ҳукумати бор эди. Ўқидик, зўр иштинёқ билан ўқидик. Биргина бизнинг оиладан учта фан докторининг етишиб чиқишининг ўзи Октябр бизга нима берганлигини айтиб турибди. Марҳум онам Хадича Сулаймонова юридик фанлари доктори эди, укам Нисёбек Сулаймонов техника фанлари доктори бўлиб етишди.

Илмий ишларим туфайли мени кўпгина чет элларга таклиф этишади. Италия, Бельгия, Голландия, Швейцарияда бўлдим. Гематологларнинг Мексика, шунингдек Америкада бўлиб ўтган жаҳон конгрессларида қатнашдим. Қайси мамлакатга бормай, улканнинг бир сиқим тупроғи албатта ёнимда бўлади. Менга бахт берган Ватаним нафасини доимо ҳис қилиб туришни истайман. Бу тупроқ ёнимда экан, бахтга ёр Ватанимни жаҳон бўйлаб ўзим билан олиб юрганидан бўламан.

Қўллуқ сенга, бахт, қўллуқ сенга, тупроғи тўтиё Ватан!

Ижодимда замондошим тақдири

Фарида
УСМОНОВА,
журналист

Ҳар қандай тузум, ҳар қандай муҳит ҳам аввало шу тузум, шу муҳитда яшовчи кишилар тақдирида намоён бўлади.

Ўтган йили Европанинг бир қатор капиталис-

тик мамлакатлари бўйлаб саёҳат қилишга муяссар бўлдим. Римда бўлганимизда 87 яшар бир кампир бизни шаҳар айлантirdи. У бардам кўринишга қанча ҳаракат қилмасин, аслида ҳатто автобусага чиқиб-тушини ҳам унга анча машаққат эканлиги сезилиб турарди. У тезда ҳориб қолди. Пешиндан кейин ишлай олмади. Билсак, бу кекса аёл тирикчилик учун ўз ёшига номуносиб иш билан шугўлланмишга мажбур экан. Унинг кексалиги инобатга олинмаган, пенсия нисмалигини билмас экан. Шунда ўз совет тузумимиздан фахрим бекиёс ошиб кетди. Бизда қўл истаган жойга етади. Ўзимдан мисол. Ёшлигимда қолхозда ҳисобчи бўлиб ишлардим. Лекин матбуотга жуда-жуда қизиқардим. 1950 йили оиламиз билан Тошкентга кўчиб келдик. Мен «Қизил Ўзбекистон» газетасига корректор бўлиб ишга кирдим. Кейин «Тошкент ҳақиқати» газетасида адабий ходим, бўлим бошлиғи, мана эндиликда муҳаррир ўринбосари бўлиб ишлялман. Ҳисобчиликдан — журналистикага, корректорликдан муҳаррир ўринбосарлигига. Бу орада Тошкент педагогика институтига кириб сиртдан ўқий бошладим. Тўрт фарзандни тарбияладим.

Шундай, киши тақдирини унинг юртидаги социал тузум белгилариди. Европа мамлакатлари бўйлаб саёҳатдан олган таассуротимни бир китоб қилиб ёздим. Ундан ташқари «Тугалланмаган қисса» повести устида ишлялман. Лекин ижодимда замондошларимиз тақдирини ёритиш менинг асосий мақсадим.

Люба ҚОДИРОВА,
Тошкент модальер уйининг
конструктор-модельёри

Чехов айтганидек

Ораунинг чеки йўқ, дейишади. Рост гап. Мақсаднинг эришганинг сари янгилари пайдо бўлаверади. Революциядан аввал камбағал бечораҳо қорни нонга, усти бўзга ёлчишинигина орзу қиларди. Революциядан кейин эса ўқини, тўлғай очилиб юриши, ишлаш, маданий ҳаёт кечириб истақлари пайдо бўлди одамларда. Соч тарамай ҳовлига чиқмайдиган, уйда кийиб юрган қўйлаги билан кўчага чиқмайдиган, ўн фасондан бирини танлаб, дид билан, хушбичим, замонавий кийинадиган бўлишди хотин-қизлар.

Бизнинг модальер уйимизда 250 ижодкор ишляди. Мақсадимиз замондошларимизнинг тобора ўсиб бораётган дидига мос либослар яратиш.

Мен модальер уйининг ўғил болалар бўлимида бош конструкторман. Ҳар бир модельёр йилга элликлитмиш янги модальер ижод қилади. Либосларимиз асосида республикамизнинг турли тикув фабрикалари тобора кўпроқ, тобора турли-туман кийим-кечалар ишлаб чиқармоқда.

Ҳозир бизнинг бўлим болаларнинг ўй, мактаб, кўчалик, лагердаги кийим-кечалари қандай бўлиши устида ишламоқда, изламоқда. Буюк ёзувчи Чехов айтганидек, инсонда ҳамма нарса гўзал бўлиши керак: юз ҳам, кийим ҳам, кўнгил ҳам, фикр ҳам. Шунини истаймиз.

Озода ШОУМАРОВА
инженер-конструктор

Қувонаман!

Мана ҳозиргина Сора опамларнинг сўзларини эшитдик. Улар қаторилар қанча қийинчиликларни енгиб, эллик йиллик билан қадам-ба-қадам одимлаб етишишган ўз орзуларига. Мен тенти ёшлар эса туғилдинг-у, чинакам бахтни кўрдик. Ота-оналаримиз, ака-опаларимиз курашганди биз учун.

Мен инженерман. Ҳаёт йўлим қисқа ва оддий. Аввал ўрта мактабда, кейин Тошкент Политехника институтини ўқидим.

Мана, олти йилдирки, машинасозлик технологияси Давлат Конструкторлик бюросида ишляпман. Бу ҳам Октябрь берган янгилик касб. Ишимиз анча мураккаб бўлса-да, жуда қизиқарли. Изланиш, изланиш керак. Дастлабки ютуқларимиздан ниҳоятда мамнунман. Биз капролон деган химиявий модданинг ишлаб чиқариш технологиясини ўзлаштиришга муваффақ бўлдик. Капролондан қишлоқ хўжалик машиналари учун зарур айрим деталлар ҳам ишлаб чиқариляпти. Улар ҳам чиройли, ҳам енгил. Капролондан ясалган детал рангли металлдан ясалган деталга қараганда 2—3 баробар арзон тушади ва олти баробар енгил. Чидамлиликда ҳам металлдан афзал.

Мен изланувчилар, ижодкорлар сафида эканимдан, бахт берган элимга, юртимга оз бўлса-да нафим тегаетганидан хурсандман.

Касбим шеърятдан узоқроқ бўлса-да, шеърин, адабиётин севаман. Ўқийман. Шоирнинг:

Қувонаман,
менинг меҳнатим
Республикам
меҳнатига

қўшилган ҳисса,—
деган сўзлари худди дилимдаги сўзлардай туюлади менга.

Муборак
ҚҰЛДОШЕВА,
Тошкент Театр-рассом-
чилик институтининг
студенти

Касбим давримга хос

Ҳа, касбим давримга хос янги касбларнинг биттаси. Мен — келажакда ҳайкалтарош бўламан. Орзумнинг амалга ошишига ишончим комил. Чунки даврим орзуларга қанот берадиган давр. Буни бизнинг оила мисолида ҳам кўриш мумкин. Биз беш эгачи-синглимиз. Икки опам бор. Данира билан Дялбар. Бирни философ. Бирни психолог. Иккинчи ҳам Москвада, аспирантурада. Мен бўлсам Тошкент Театр-рассомчилик институтини, ҳайкалтарошлик бўлимининг 3-курсиди ўқияпман. Синглим Комила Тўқмачилик институтини, кенжамиз Сарвиноз 8-синфда ўқияпти. Биз йиғилишиб ўтириб, гапимиз ўтмишга кўча, «Инқилобдан илгари туғилганимизда нима қилардик-а», деб даҳшатга тушамиз. Демак, ҳамма гап тузумда экан. Илгари сурат солиш, кишининг ҳайкалчини ясаш руҳонийлар томонидан қораланаар, гуноҳ ҳисобланаар эди. Энди эса фахрли касб.

Менда ўзбек классик шоирлари Нодири, Зебинисо, Увайсийларнинг бюстларини яратиб орзуси бор. Шунингдек Турсунои Раимовага ўхшаш замондошларимизнинг сиймосини ҳайкалга кўчирсам, дейман.

Саида ЗУННУНОВА,
шоира

Бахт куйлатади

Одамни ҳам йиғлатади, бахт куйлатади. Партиямиз берган инсонлик ҳуқуқидан фохрланиш, халқ бахтидан қувониш, замон ташвишларидан четда туролмаслик ҳислари мени шоира қилди.

Ўтмишдаги шоирларнинг варақларга томган кўз ёшлари энди маълум бўляпти. Менинг ёзганларимни эса ҳаётнинг ўзи тарқатади.

Эзулиқни тарғиб қилишда партиям берган қалам билан ҳаммаша ўзига қаламбасман.

Бу йил Гафур Ғулом номидаги бадий адабиёт нашриётида «Бир йил ўйлари» номи билан янги шеърлар тўпламини чиқди. «Кўзлар» деган пьеса ёздим. Бу пьеса врачлар ҳаётидан ёзилган бўлиб, унда одамийлик, инсонпарварлик ҳақида ҳикоя қилинади. Шу кунда янги дoston устида ишламоқдаман.

АТОН ТИҒЛАДИ

Хикоя

Япония бўйлаб қилган сафаримиз қариб, Токиога қайтадиган вақтимиз яқинлашди. Хиросима шаҳарининг марказидаги янги меҳмонхона — «Гранд отель»да турар эдик. Бирорта эсдалик соғға олиш мақсадида меҳмонхона қаторидаги магазинларни айландим.

Шундай бир нарсга олиш керакки, у бошқа шаҳарларда бўлмасин. У буюм фақат шу шаҳарга, Хиросимага хос бўлсин. Унга боққанлар Хиросимани, шу шаҳар усталарининг санъатини кўрсиналар, завқлансинлар.

Шундай ният билан бир нечта магазинга кириб чиқдим. Лекин булардаги моллар Япониянинг бошқа шаҳарларида ҳам бор, буларни, чунончи, Токиода сотиб олса ҳам бўла беради.

Ҳа, эсладим. Ҳар гал шу кўчадан ўтганда бурчақдай мўъжазгина чинин дўконига кўзим тушар эди. Япониянинг жаҳон бозорида машҳур зангори чинини буюмлари: лаганлар, чойнаклар, пиёлалар. Гарчанд бу санъат Японияга қадим замонларда Хитойдан келган, деган гапни эшитган бўлсам ҳам, чининсозлар ҳунарининг фақат тақийлдан ибратлигига нечудир ишонгим келмади. Кўёнда товланиб турган тиниқ чининларининг тупроғи шу ериники, яъни муҳҳиш атом бомбасининг неча милдон даражалик ҳароратида ёниб, яна сўнган шу жабрдийда шаҳар тупроғи; чининларнинг гулларида ҳам шу ер рассомларининг ўзига хос санъати акс этган бўлиши мумкин.

Дўкон соҳибаси — ҳушрўйгина ўрта ёш аёл харидор яқинлашаётганини кўрди шекилли, дўкон ичидан истиқболлигига чиқди ва япон аёлларига хос назокат билан қўлларини кўкрагига қўйиб, эғилиб салом берди. Мен қатор-қатор, даста-даста чининларни кўздан кечирав эканман, у сал нарида кутиб турди.

Пиёлаларни томоша қилдим. Катта, кичик, қадин, юпқа, саёз, чуқур, ҳаммаси нима зангори, фақат гуллари тўқ зангори. Лекин аждарлар шакли тортилган хитой пиёлаларидаги нақшлардан бу пиёлаларда асар ҳам йўқ. Аллақандай янги расмлар, ҳали қўрилмаган шакллар...

Улардан бирини қўлимга олиб, кунга солиб кўрдим. Поёнсиз денгиз, ёнаётган ер, қўлларини кенг ёйиб, қўқна янтилган болалар... Ажаб, мен бундай расмин Хиросимадан бошқа ҳеч ерда кўрган эмасман. Тутилар ичида фарёд чекаётган гўдаклар...

Пиёладаги расмга узоқ тикилиб қолганимни кўрган дўкон соҳибаси оддийгина тахта жовондаги ясиғина чойнаклардан бирини олиб узатди:

— Кўринг-чи, суратлари бир хил. Зангори чойнак қорнида ҳам худди пиёладаги каби расмини: поёнсиз мовий денгизни, ёнаётган ерни, қўлларини кенг ёйиб, йиғлаётган болаларни кўрдим.

— Рассом ким? — сўрадим дўкон соҳибасидан.

— Эрим Огава-сан.

Зангори бўёқда чизилган бўлса ҳам мазмунли гонлда ҳаётин шакллари ишора қилиб сўрадим:

— Хиросимами?

— Ҳа... Меҳмон қаердан келганлар?

— Совет Иттифоқидан.

Соҳиба курси қўйиб берди. Ўтирдим. Дўкон ичидаги эшик уйига олиб кирса керак, дарҳол бир пиёла қайноқ кўк чой олиб чиқди. Японияда бу расм — ҳатто катта зиёфатлар ҳам бир пиёла аччиқ кўк чойдан бошланади.

Танишдик.

Дўкон соҳибасининг исми Сато-сан экан. Бундан йигирма бир йил муқаддам, 1945 йил 6 августда Хиросима уртасида атом бомбаси портлаганда Сато-сан эгизак қақалоқлари: ўғли Момотаро ва қизи Казуко билан Окаяма шаҳри яқинидаги она қишлоғида бўлган. Эри Огава-сан узоқ Шарқнинг аллақериди армияда хизматда экан. Шу сабабли улар фалокатдан сақланиб қолмишган. Огава-сан уруш, ҳарбий асирлар лагери машаққатларини торта-торта, юртига сочи қариб, фикри ўзгариб қайтиб келган. У ҳаётини Хиросимада атом бомбасидан зарар кўрганларга ёрдам беришга бағишлаган. Рассомликка истёбоди, меҳнатга рағбати кўр бўлганлигидан, уйда тандир, дастоҳ ўрнатиб, чинни ясашга, чининларга Хиросима фожиасининг шакллари чизишга киришган, токи жаҳон бу ҳақиқатдан хабардор бўлсин, авлодлар бу аччиқ тарихни унутмасинлар. Мана, йигирма йил дикри, Огава-сан чининсозлик ила машғул. Ўғли Момотаро эрта-кеч дасининг ёнида: тупроқ келтиради, лой пиширтади, қолип ясайди. Огава-сан бу ишга дўстларидан яна бир неча кишини тортган. Хуллас, иш юришиб кетган.

Фақат Казукодан фойда йўқ. Казуко чиройли қиз бўлиб етишди. Қадди-баста келишган, истараси иссиқ, овози ширали, ўйинга ҳам моҳир. Қайси бир дугонаси унга Гейшалар уюшмаси борлигини, ўзи ҳам ўша ерда ишлашини айтибди. Бу уюшмага қабул қилинган қизлар нуқул зиёфатларда юришармиш. Катта-кичик меҳмонхоналарда соз чалишармиш, ашула айтишармиш, рақсга тупишармиш, дастурхон тутаётди, меҳмон куттишармиш.

Казуко ота-онасининг сўзига кир

май, гейша бўлиб кетди. Уюшма берган гулдор кимоносини кийиб пардозини келтириб, меҳмонхона-меҳмонхона юради, баъзи кечалар икки-уч ерда бўлади, соз чалади, ашула айтади, ўйнайди, меҳмонхона бекаси кўрсатган меҳмоннинг ёнига чўққалаб, сакз қўйиб беради, сигаретасига гугурт қақади, шиммига тўкилган кўлни нозик бармоқлари билан қоқиб туширади...

Сато-сан қизига ачинади, унинг тақдирини ўйлаб эзилади, лекин Казуко бунини тушуинмайди, гейшаларнинг меҳнатининг бир тури, енгилроқ, кайфлироқ тури деб билади ва қанча йигитлар унга шайдо бўлиб юрганини, уйланишга тайёр эканини айтиб фахрланади.

Сато-сан эри Огава-саннинг урушдан тамом бошқа одам бўлиб қайтганини йил сайин чуқурроқ ҳис этипти. Урушқоқ япон армиясининг офицери эндиликда урушнинг ашаддий душманига айланди. У ҳунардан, санъатдан топанганин тинчлик ишига сарф қилляпти. У атом бомбасига қарши жамиятнинг фаол аъзоси: оқшомлар мажлисларга боради, тинчлик фондига пул беради, «оқ қон» касалига мубтало бўлиб, Хиросима касалхонасида ётган беморларга оқил-овқат, дори-дармон олиб боради, Хиросима ҳақида чиқарилаётган китоб беазакларини бепул ишлаб беради.

Сато-саннинг ичида бир дард бор. Бу дард ҳақида у ҳеч кимга, ҳатто кадрдон эрига ҳам оғиз очгани йўқ. У бот-бот дармонсизланади, боши

айланиб, кўзи тинади. Шундай пайтларда чинни дўкони чархпалакдай айланади, курсига беҳуш ўтириб қолади...

Бу қандай дард? Наҳотки, атом заррасининг таъсири? Наҳотки, бундан йилгирма йил аввал, эри урушдан Окаямага қайтиб, уни болалари билан Хиросимага олиб келганда, Сато-сан ўша вақтдаги вайроналар, мажруҳлар ичида юрганда ер-заминини ёндирган ўша бомбанинг кўзга кўринмас зарралари унинг ҳам қонига ўтган бўлса? Наҳотки, у заҳарли зарралар энди кучини курсата бошлаган бўлса?

— Мен бу дардимни шу кунгача ҳеч кимга айтганим йўқ, — деди Сато-сан маънос торттиб. — Сизга айтилман, меҳмон. Сиз Совет Иттифоқидан келганингиз учун айтилман. Огава-сан Хабаровск яқинидаги япон ҳарбий асирлари лагерида бўлган, совет кишилари билан суҳбатлашган. У Совет халқининг урушдан тортган қулфатларини, чинакам тинчликсевар халқ эканини менга кўп марта ҳикоя қилиб берган. Мен шунинг учун дардимни сизга очдим...

Сато-сан жавонлардаги чиннилардан бир нечасини столга териб кўрсатди.

— Мана бу пиёлани қараинг. Чиннис юнқа, енгил, жажжигина. Огава-сан буни яқиндагина ишлади. Суратини кўринг. Атом бомбаси порлаганда уйлар, дараклар қандай ёнган бўлса, бу пиёлага худди ўшандай чизилган.

Мен зангори пиёлани қўлимга олиб, айлантириб кўрдим ва унга чекилган дахшатли манзара ичида дўзахга тушган маликалардай ёнаётган икки гўдак расмига беихтиёр тикилиб сўрадим:

— Бу шакл ниманинг ифодаси. Сато-сан?

— Бу символ, — деди Сато-сан,

худди менинг қўлимдагидай иккинчи пиёлагаги манзарани томоша қилар экан. — Уруш аввало болаларни ютди, авлодларнинг туҳумини қуритди. Огава-санинг бу расмидан мақсад — урушнинг дахшатлари ҳақида дунёга жар солиш. Хиросима фожиясининг такрорланишига йўл қўймаслик учун бу — миллионларнинг виждонига хитоб.

— Раҳмат, Сато-сан.

Мен ундан битта чойнак, ўн иккита пиёла ва битта ликоб сотиб олдим. Сато-сан буларнинг ҳар бирини майин қоғозга авайлаб ўраб, юмшоқ қоғоз қутичага жойлаб берди.

Дўкон соҳибаси билан хайрлаша туриб, савол бердим:

— Сато-сан, чинни бозори чаққонми?

— Афсуски, чаққон эмас. — Сато-сан бушашиб гапирди. — Огава-санинг расмлари ҳаммага ҳам ёқа бермайди. Хиросима фожиясини эслашга ҳуши йўқ одамлар ҳам кўп. Улар аждарлар, наҳанглар шакли чекилган чинниларни афзал қурадилар. Улар ҳар кунни Америка радиосини эшитадилар, Вьетнамда қон туқаётганларнинг сохта тарғиботига лақиллайдилар. Булар асосан пудлорлар. Аммо япон халқи тинчликсевар халқ, меҳнаткаш халқ. Огава-сан чиннисини арзон сотади, кўпроқ тарқатишга ҳаракат қилади, чунки бу шунчаки чинни эмас, айна вақтда тинчлик китобининг бир varaғи.

Мен Сато-санга сиҳат-саломатлик, Огава-санинг ишига ривож тилаб хайрлашдим.

Поездда Токиога келар эканман, чинни солинган қутичани алоҳида эхтиёт қилар эдим.

Бунинг сабаби — Хиросима чиннисини сиқидириб қўйишдан қурқар эдим, гўё қўлтигимдаги қутичада япон пиёласини эмас, тинчликсевар япон онасининг юрагини олиб келар эдим.

БИЗГА ЕЗАДИЛАР

АЁЛЛАР ХИЗМАТИДА

Елена Ильинична Власовани Навойи шаҳрида кўплар биледи. Уни шаҳарга машҳур қилган нараса — жонқуярлиги, қурувчи хотин-қизларга ғамхўрлиги. Елена Ильинична раҳбарлик қилган хотин-қизлар советининг ташаббуси кейинги ойлار ичида айниқса кўзга ташланди. У меҳнат қаҳрамони ҳам эмас, машҳур қурувчи ҳам эмас, оддий экономист, қурувчилар бошқармаси хотин-қизлари советининг раиси. Советнинг хотин-қизларнинг меҳнатини енгиллаштириш, турмуш шaroитларини яхшилаш борасида олиб бораётган ишлари кўпларга манзур.

Хотин-қизлар совети кўп масалаларни рейдлар ўтказиш йўли билан ҳал қилайти. Шу рейдлардан бирида болалар богча ва яслиларининг ўрни етарли эмаслиги аниқланди. Бу масала партия комитети муҳокамасига киритилди ва натижада болалар богчаси филиалининг ўрни 50 квадрат метрга кенгайтирилди.

Худди шундай рейд йўли билан совет аъзолари магазин, аҳолига маийиш хизмат кўрсатиш муассасалари, богча ва ясли қуришларидаги аҳвол ҳамда техника хавфсизлигини таъминлаш масалалари билан ҳам танишиб чиқдилар. Текшириш натижасида аниқланган камчиликлар дарҳол ишчилар комитети ва дирекцияга маълум қилинди. Кейинчалик бу масала ишчилар комитетининг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилиниб, тегишли тадбирий чоралар белгиланди.

Байрам маросимларини ўтказишда, дам олиш кечаларини ташкил этишда ҳам советнинг хизмати катта. Бу тадбирий чораларни ўтказишда хотин-қизлар советининг аъзолари Н. С. Кучкина, О. А. Попова, К. А. Сидорова, Р. Б. Богданова, Т. Глазкова снгари ўртоқлар актив иштирок этишяпти.

Совет аъзолари ишчи аёлларнинг фарзандлари қандай ўқиётганлиги билан ҳам доим қизқиб, бундан ота-оналарни хабардор қилиб туришади.

— Бу йилги иш режаларимиз катта, — дейди Елена Ильинична. Бу режаларнинг ҳаммаси қурувчи аёлларнинг оғирини енгил қилишга қаратилган.

М. ЛАТИПОВ.

Рассом: Лайло Салимжонова.

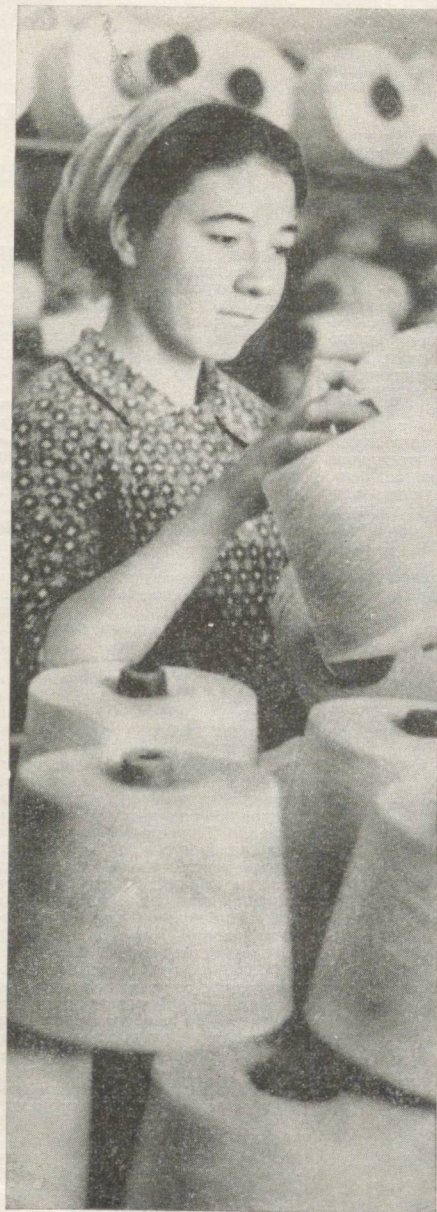

ЭРКАКЛАРСИЗ ДУНЁ

Орнана ФАЛЛАЧИ

Эркаklar аёллар эътиборидан четда қолган ва уларга қарам бўлган қабила борлиги ростмикин? Ана шу саволга жавоб бериш мақсадида Италиянинг ёш журналисти Орнана Фаллачи Малайяга сафарга чиқди. У ҳозиргача матриархат — аёллар ҳукмрон бўлган қабилани топди. Қўйида Орнана Фаллачи сафар таассуротларини ҳикоя қилади.

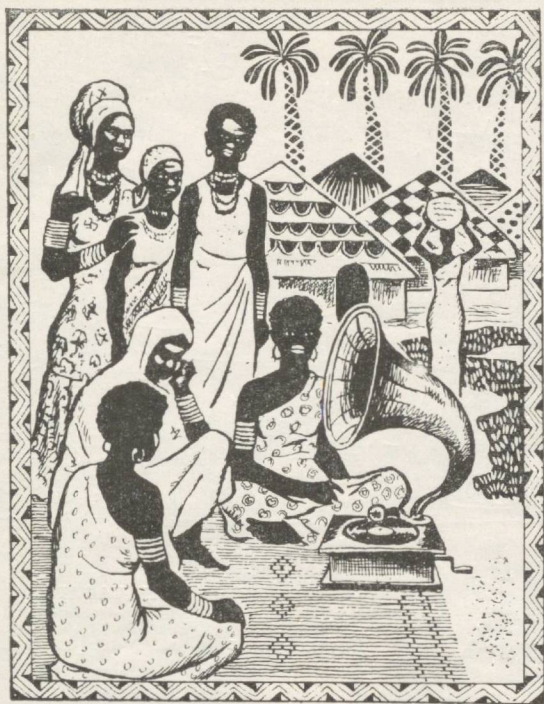
Комсомол Галина Каримова тўрт йилдан бери Намангандаги «Беш йиллик» йнгирув-тўқув фабрикасида ип йнгирувчи бўлиб ишлайди. Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақада пешқадам бўлган Галина Каримова кундалик топиширқини камида 120 процент адо этади.

И. Эмиров фотоси.

Биз тушган машина икки томони каучук плантацияларидан иборат ўнқир-чўнқир йўлдан аранг борарди. Дарахтлар орасида, у ер-бу ерда катта идишларга каучук суюқлигини қуюётган эркаklar кўзга чалинарди. Кўпни кўрган шоферим — Минг Сен, булар ҳоким хотинларнинг эрлари, деб тушунтирди. Шофер бу қабила ҳақида бундан бошқа ҳеч нарса билмасди. У ўзи аёллар фақат эркаklarга хизмат қилиш учунгина яратилган, деб ҳисобловчилардан.

Мен бу қабилада мулкнинг бирдан-бир эгаси аёл киши эканини, ер ўғилларга эмас, қизларга мерос қилиб қолдирилишини, эркаklar хотинлари билан бирга эмас, улардан йироқда, ота-оналариникида яшаб, хотинлари қақиртиргандагина келиб туришларини эшитган эдим, қабила аёллари қишлоқлардан унча узоқ бўлмаган бамбукзорларда яшар эканлар. Қишлоққа эса йилда бир марта, шунда ҳам тиш докторига кўриниш учун келишаркан. Наҳот, тиш оғриғи қабиладагиларнинг ҳаммасига теккан касал бўлса, дерсиз? Йўқ, ундай эмас. Гап шундаки, қабила аёллари олтин тишларини энг ишончли омонат касса деб биладилар. Шу сабабли улар пулларига олтин коронкалар қўйдирадилар.

Биз савлат тўкиб турган улкан биноли катта боғ олдиди тўхтадик. Ичкаридан музика садолари эшитилиб турибди. Йўл бошловчиси боғда турган икки аёлга мен тушунмайдиган тилда мурожаат қилди. Қўйлақлари тўпиқларигача тушиб турган бу аёллар менга шубҳа билан назар солиб, ёв қараш қилишди. Қақирилмаган меҳмонлардан чўчи-

Рассом Л. Рябцев.

гандай музика товуши ҳам бирдан тинди. Дарахтлар орасидан паст бўйли, ориқ юз, қўллари бронза сингари ялтираб турган бир неча хотинлар чиқиб келишди. Қабиланинг тўқсонларга бориб қолган бошлиғи — кампирдан, бўлак ҳамма аёллар бир оз ҳайиқиброқ туришарди. Ҳаммасининг оғзида олтин тишлар ярақларди.

Ҳамроҳим билан озгина сўзлашгандан сўнг қабила «доҳийси» бизни уйга таклиф қилди. Оҳанг таратаётган катта трубади эски граммофон экан. Унинг ёнида замонавий тикув машинаси турибди.

— Бу эримнинг сепи, — тушунтирди Ямилиа исмли бир аёл.

— Эрингиз қаерда?

— Онасиникида яшайди. Жўнатиб юбордим ишёқмасни, ҳаттоки каучук суяқлиги йиғишда ҳам ёрдамлашгиси келмади, дарахт кесишни ҳам, овқат тайёрлашни ҳам билмайди. Боқидан нима фойда у дардисарин?

Бу ерда биз бирорта ҳам эркакни учратмадик. Болаларгина эркакларнинг мавжудлигидан далолат беради, холос.

— Эркаклар бу ерга ҳеч келишмайдими? — одобдан бўлмаса ҳам савол бердим.

— Келишади. Кўргимиз келганда рухсат берамиз. Ҳафтада, ойда бир келиб кетишади. Зотан, улар бизга ҳалақат беришдан бўлакка ярашмайди.

Бу ерликларнинг фикрича, Ямилиа ҳозирги замон аёли: ўқишни, ёзишни, ҳатто Италиянинг Европада жойлашганини ҳам билади. Таржимон менинг нима мақсадда келганлигимни тушунтиргач, уй эгалари анча серпаб бўлиб қолишди, мени ўтиришга ҳам таклиф қилишди. Қабила бекаси Хава (Ямилианинг онаси) саволларимга бажонидил жавоб берди. Мен ўз навбатида Европада эркаклар оила бошлиғи ҳисобланиб, болалар ва хотинлар унинг фамилиясини олишини айтдим. Хава жуда ҳайрон бўлди:

— Ҳўш, яна? — қизиқиб сўради у. — Балки сизнинг юртингиздаги хотинлар эркакларнинг буйруқларига бўйсунарлар ҳам? Бўлмаса эркак ўзига эрга чиқишни хотин кишига таклиф ҳам қилар?

Мен бош ирғитдим.

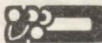
Аёллар менга таажжуб билан мўлтираб ўтиришарди, гапларимга ишонгилари келмасди. Хава билан унинг қизи ўзларининг бахтли эканликлари ҳақида такрор-такрор таъкидлашар, лекин, уларнинг ягона ташвиши оқлар бамбукзорларни борган сари кўпроқ сотиб олаётганликлари эди. Бу давом этса, улар бошқа жойга кўчиб ўтишлари керак бўлиб қолар экан.

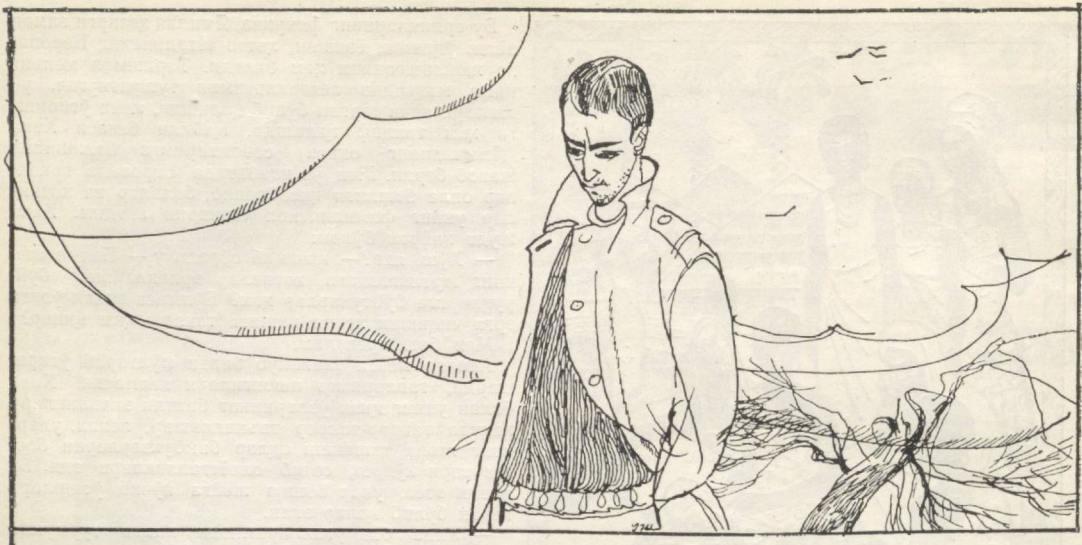
— Унда биз ўғилларимизни кимга турмушга берамиз? — Бу савол уларни кўпроқ ташвишлантирарди. Ямилианинг ўғли Юнос катта бўлиб қолган. Бу оилада яккаю ягона эркак шу.

— Бечора Юносни худо эркак қилиб яратди, — дейди Ямилиа, — дунё эса эркакларга шафқатсиз. Ўзига сеп йиғиш учун у бирор касбни ўрганиши керак. Юнос ерли-жойли хотин топишига ишонаман. Ўғлим учун аллақачон уч дона тишимни сотдим. Тишлар — менинг бойлигим. Ер қизларимга, тиш эса ўғлимга. Пул керак бўлганда шаҳарга тушаман-у олтин тишларимдан бирини олдираман. Сал оғрийди, лекин на чора? Яқинда битта тишимни олдириб, ўғлимга йўғон гардишли кўзойнак сотиб олдим.

Киала Лумпурга қайтганимдан сўнг бамбукзорларда ўнга яқин шундай уруғлар яшаётгани, қолганлари эса йўқ бўлиб кетган ёки ҳаёт кечиришнинг бошқа усулларига ўтишганини билдим. Бу ердаги ҳаёт ҳам бундай узоқ давом этмаса керак. Чунки Малайя Федерациясида ҳамузгача «ёввойи хотинлар» деб аталувчи аёллар борлиги хунук воқеа ҳисобланар экан. Маъмурият вакилларида бирининг айтишича, уруғ аёллари сайловда қатнашишдан бош тортар эканлар, чунки улар сайловни амалпараст эркакларнинг эрмаги, «улар ҳокимиятни ўз қўлларига олишда ўзларининг танбаларча яшаш тартибларини ҳаммага сингдиришга интилишлари» деб ҳисоблар эканлар.

Русчадан Н. ҚОЗОҚБОВА таржимаси.

ОНА КАКЛИК

М. САФАРОВ

Кичик ҳикоя

Баҳор кунларининг бирида Боботоққа йўлим тушди. Сўқмоқдан кетиб борапман. Эрталаб, Қуёш энди кўтарилган. Сўқмоқнинг иккала четини қоплаб олган майса баргларидаги тоғ шудрингини енгил шабада шилдириб тўқади. Утган йилдан қолган сомон, коврак ҳиди димоққа урилади. Водий енгил туманга чулганган. Шимолдан жанубга қараб оқаётган Сурхон қуёш нурида қумуш камардек товланади.

...Куйган арча танаси йиқилиб ётган баланд қиялик жойдан ёлғиз каклик кўтарилди-ю, чипор қанотларини кенг ёзганча тепамдан учиб ўтиб, ўзини пастдаги сойга ташлади. Каклик тушган жойда чил сайради...

Атрофдан кўз олмай, табиатга маҳлиё кетавериб, йўлни яқинини босиб ўтганимни ва тепамда пайдо бўлган булутларнинг қуюқлашиб, авзойи бузилганлигини сезмай қолбиман. Боботог ортидан кўтарилиб, тоғ чўққиларига тўш уриб келаётган бу булутлар шамол кучайган сайин даҳшатли тус олар, бутун атрофни кўрчинчи салобати билан қамраётгандек туюларди. Каклик ва чилларнинг сайроқи овозлари тинди. Писта ва арча шохларида қўниб турган чит-так, тоғ чўмчуқлари сой томонга учиб кетишди.

Қоплонсой қиялигидан пастга тушаётганимда йирик-йирик ёмғир томчилай бошлади. Бундай пайтларда Қоплонсойда сув тошқини гез-тез бўлиб туришини эшитганман, Кўнглимга ҳадик тушди. Жала қўйиб, сўқмоқ лой бўлмасдан сойликдан чиқиб олиш учун юқорига томон жадалладим. Сойдан чиқиним билан тепасида эгри арча ўсган камарга ўзини урдим. Ёмғир тезлашди. Бир оздан сўнг момақалдироқ гумбирлади. Ёмғир иплари орасида йирик-йирик дўл доналари пайдо бўлди. Бир оз ўтгач, ёмғир дўлга айланди. Катталиги дўланадек келадиган дўл қия бўлиб ёғар, ерга келиб урилганда сакраб кетар, қорайиб турган кўнгир тошларга урилиб, парчаланар эди. Дўл тош ёнида, шамолда тебраниб турган ковракнинг яшил ялтироқ барглари, сариқ гулларини бирпасда яқсон қилиб ташлади. Ковракнинг шўппайиб қолган яланғоч танаси ҳар гал дўл текканда сескангандек дириллайди.

Шамол қора булутларни сура бошлади. Қуёш мен яширинган камар олдини ёритди. Бироқ дўл ҳамон шатирлаб ёғарди. Табиатда камдан-кам учрайдиган бундай манзарани илгари кузатмаганим учун завқланиб кетдим. Оёғим тагига думалаб келган дўл доналарини қўлимга оламан. Уларни эриб кетгунча қафтимда тутиб тураман.

Дўл аста сийраклашди. Унинг сўнгги доналари қуёш нурида ялт-юлт қилиб ерга урилди-ю, тинди.

Камардан чиқдим. Ен бағир чуқурликларига тўп-ланиб қолган дўл доналарини боса-боса сўқмоққа тушдим. Қуёшнинг заррин, ҳаётбахш нурлари майиб-мажруҳ бўлиб қолган ўсимликлар таналарини иситди. Ер енгил тини олгандек, ундан ҳовур кўтарила бошлади.

Егиннамдан каклик «парр» этиб кўтарилди. У эллик қадамча учиб бориб, кучоқдек кул ранг харсанг тош устига қўнди. Чипор қанотларини худди уришаётган ҳўрозникидек хурпайтириб, икки ёнига осилтирди. Тош устида у ёқдан-бу ёққа безовта юра бошлади. Тошга яқинлашдим. Каклик мени кўриб турса ҳам учиб кетмагани мени ажаблантирди. У мен томонга қараб безовта сайраб юборди. Юрагим алланарасани сезгандек бўлди. Бирдан кўзим тош ёнида ўлиб ётган какликка тушди. Унинг нам қанотлари лойга қорилиб, шалпайиб қолган, тумшуги эса ерга тиралиб ётарди. Юрагим туз селгандай ачишди. Какликнинг ҳўл қанотларидан ушлаб, ердан кўтардим. У ётган ерда — ниш уриб чиққан майсалар орасидаги қуруқчина ерда уч жуфт каклик тухуми турарди. Ушлаб кўрдим, илқикина.

Она каклик жасадини нам тупроққа қўмиб, изимга кайтдим.

Зорланиб сайраётган эркак каклик ҳалок бўлган жуфтининг қабри устига учиб келди. Унинг дардди овозини анча узоқлашиб кетганимдан сўнг ҳам эшитиб турдим.

Осмонга қарадим. Қуёш нури, тоғ шамолли қора булутларини парча-парча қилиб юборибди.

Ҳали-ҳали момақалдироқнинг даҳшатли гумбирлашини эшитсам, баҳорнинг ранг-баранг табиати ва фидоини она каклик кўз ўнгимда пайдо бўлади...

Тошкент тўқимачилик комбинатининг чигта гул босиш цехининг бошлиғи **Надежда Черникова** ва илгор ишчи, коммунист **Рисолат Азимова** газламини текшириб кўришмоқда.

Б. Мизрохин фотоси.

— Байрамингиз муборак бўлсин, онажон!

Ашир Машуровнинг рангли фотоси.

Армуғон

Она меҳрин мурғак кўнглида сақлаб,
 Сурат чизаётир қизалоқ шодон.
 Эртага тонг билан тонгдай чарақлаб,
 Мунис онасига қилар армуғон.

Шу кўркем дунёнинг зийнати ҳаққи,
 Нақадар азизсан, бахтлисан, она!
 Уйқусиз бир кечанг заҳмати ҳаққи,
 Шундай муҳаббатга ҳақлисан, она!

Эркин ВОҲИДОВ.

МИНГ БИР КАСБ ЭГАЛАРИ

Улуғ Октябрға эллик йил. Бу сана жамият тараққиётида жуда қисқа давр ҳисобланади. Лекин ана шу ярим асрлик давр совет кишилари ҳаётида, онгида буюк ўзгариш ясади — ҳар соҳада улкан ютуқларга эришдик.

Биз ўзбек хотин-қизлари эришган муваффақиятлар-чи? Буларнинг қибеси йўқ. Революцияга қадар қиз онасидан дўппи, жияк, қийнча тикишни ўрганишдан нари ўтолмаганидек, аёллар ҳам умрларининг охиригача ўша ҳунарлари билан чегараланиб қўяқолардилар.

Ҳозир касб-ҳунарнинг ҳам саноғи йўқ, бу касбларни эгаллаган хотин-қизларнинг ҳам...

Айрим соҳалар бўйича, статистик маълумотларга назар солсак, республикада олий маълумотли мутахассис хотин-қизлар 66.346 кишига етган. Шундан 8.599 хотин-қиз инженер, яъни ҳар тўрт инженирнинг бири аёл. 2.370 хотин-қиз агроном — ҳар беш агрономнинг бири аёл. 10.028 врачимиз бор хотин-қизлардан — яъни врачларнинг 61 процентини аёллар ташкил қилади. Мактаб-маориф соҳаси бўйича 37.589 хотин-қиз ишлаяпти, санъат соҳасида 2.924 аёл хизмат қилади.

Ўрта маълумотли мутахассис аёллар сони бундан ҳам салмоқли. Биргина медицина соҳасида 36.428 хотин-қиз ишлайди, бу — шу касб эгаларининг 90 процентини аёллар ташкил этади демак. Аёллардан 16.992 киши ўрта маълумотли техник, 11.598 киши темир йўл ходими, 37.111 киши савдо ходими, 25.114 киши умумий оқатланиш корхоналарининг ходими бўлиб халқ ҳўжалигимизда хизмат қилади.

Минг бир касбни эгаллаган дугоналаримиздан бир нечасига сўз берамиз.

ПЕДАГОГ МАСЛАҲАТИ

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ИНОҚ БЎЛСИН

Шарафли касб

бўлиб ким баҳраманд қилади? Ўқитувчи! Врач, инженер, физик, химик, агроном каби турли соҳа ва касбларга болада дастлабки иштиёқни ҳам ана шу ўқитувчи уйғотади.

Муҳаббат Бобоева ана шундай касб эгаси. У Тошкент шаҳридаги Қуйбишев номи 1-мактабда юқори синфларга математикадан дars беради. Ўз фанини чуқур эгаллаган ўқитувчигина ўқувчига пухта билим бера олади. Муҳаббат Бобоева ана шундай ўқитувчилардан. Унинг номи ҳар қачон илғор ўқитувчилар қаторида.

М. Бобоева ўз фани бўйича илғор ўқитувчигина бўлмай, моҳир педагог ҳамдир. У ўн уч йиллик иш мобайнида қайси синфга раҳбар этиб тайинланмасин, шу синф ўқувчилари мактабда энг нитизомли, актив ва яхши ўзлаштирувчи ўқувчилар бўлиб танилади. Ҳа, ўз касбининг содиқ солдати, оддий ўқитувчи Муҳаббат Бобоева шогирдларига фақат билим бериш билангина чегараланмай, уларнинг хулқ-атвори, юксак маданиятли кишилар бўлиб етишишлари устидан ҳам қайғуради. Бу хислат минглаб ўқитувчиларимизга хос яхши фазилатдир. Уни Муҳаббатхоннинг ўз мақоласидан ҳам сезиш мумкин.

Ўзаро фикрлаша оладиган, фойдали маслаҳат бера биладиган, бир-бирининг ўй ва орузсини тушунадиган, мақсади бир кишилар муносабатиға ўртоқлик ва дўстлик деб айтамыз.

Одатда ўртоқлик аста-секин ўсиб, дўстлик даражасига кўтарилади — ростгўйлик, ўзаро ёрдам, бир-бирини ҳурмат қилиш, тенгдошларига ғамхўр бўлиш каби фазилатлар кўмагида киши ҳақиқий дўстга айланади. Ҳақиқий дўст бўлиш учун миллат ёки жинс халақит бермайди албатта. Мақсад бир бўлса бас.

Шуни унутмаслик керакки, бола ёшлигида катталарга тақлидчан бўлади. Оилада ота-онанинги ўзаро муносабати, ака-опаларининг муомалалари унинг назаридан четда қолмайди. Яхшими, ёмонми бола учун барибир, ҳудди шулардек бўлишга интилади.

Тарбиянинг бошқа соҳаларида бўлганидек ўртоқлик ва дўстлик муносабатларини ҳам меҳнат востаси-ла амалга ошира бориш самарали натижа беради. Буни албатта оиладан бошлаш керак.

Ўқитувчи! Масъулиятли ва шарафли касб. Ўғил-қизларимизни билим жавоҳирларидан биринчи

Бола ёшлигидан ака ва опаларига қўлидан келганча кўмаклашса, ўзининг озгинагина улушидан катталарни хурсанд қила олганини сезса унинг онгида бошқаларга кўмаклаша бориш керак, деган тушунча ўса боради. Бу эса дўстлик ҳиссининг ривожланишига мустаҳкам замин яратади. Мактабга борганида эса бу ҳиссиёт яна ҳам тараққий эта боради. Агар бола меҳнатга бўйин эгмаса, сўзсиз унинг ўқиш сифати яхши бўлмайди ва атрофдагиларнинг меҳнатини ҳам қадрламай, ўзи учун меҳнатга қизиқмайдиган «дўст» қидиришга киришади.

Ота-она боланинг энг яқин кишиси ва сирдоши ҳамдир. Улар ўз фарзандларининг мактабдаги дўстлари ким ва унинг қайси хусусияти тарбияга хос эмас, буни билиб боришлари фойдадан холи эмас. Фарзандларига сен бу бола билан ўйнама, деб танбеҳ бергандан кўра шу боланинг камчилиги нимада ва уни йўқотишга қандай ёрдам бериш кераклиги ҳақида ўйлаб кўрилгани маъқул.

Бизда барча соҳада эркак ва аёл тенг ҳуқуққа эга. Мактабда ҳам қиз ва ўғил болалар бирга ўқийди. Уларга бериладиган таълим-тарбия ҳам бир хил. Лекин шунга қарамай айрим ота-оналар ўғил-қизларининг дўстлигига бошқача қараб, ноўрин баҳо берадилар-да, уларнинг онгида ҳам нотўғри тушунча уйғотадилар.

Болага қуруқ насиҳат қилмай шахсий ҳаётда намуна бўлмоқ лозим. Ахлоқий тўғрлик, ўзини тутати билиш, ўртоқларига, дўстларига, коллективдагиларга, қариндош-уруғларга тўғри муносабатда бўлиш, оилада тарбияга зид сўзларни ишлатмаслик, меҳнатчанлик, жамоат ишини биринчи ўринга қўя билиш каби хусусиятлар ота-онанинг фарзандига оилада берадиган тарбиянинг асосий қисмидир.

Фарзандларнинг дўст ва аҳил қилиб тарбиялашда оилада бошқалар кетидан ғийбат қилмаслик, болани эркатой қилиб қўймаслик, одамларнинг кетидан ҳам «сизлаб» сўзлашнинг аҳамияти катта. Фарзанднинг кичигига «Аҳмадин чакир» демай, «Акангни чакир» дейилса, бола ака дейишга, ҳурмат қилишга одатланади. Қаерда ҳурмат бўлса, шу ерда дўстлик бор.

Юқорида айтганимиздек бола тақдирдан бўлади, қизикувчан,

Саломатлик посбони

Врач! Болалар касаллиги врач! Бу касб эгаларига барча оналарнинг ҳурмати чексиз. Негаки, унинг азиз фарзанди дунёга келган кунидан шулар ардоғида.

Революцияга қадар ўзбек аёллари ичида биронта бўлса ҳам бу касб эгаси бормиди? Ниҳоят элик йил бурун биргина бўлмакаса, 50—60 процент боланинг нобуд бўлиб кетиши ҳам шу ваздан эмасми!

— Эндиги оналар қизамиқ, зотилжам, бўлма каби болаларга хос касалликдан сира ваҳимага тушмайдилар. Совет медицинаси барча касалликларга қарши курашадиган дори-дармон, касаллик олдини олиш чоралари каби тадбирларни жуда муваффақият билан амалга оширганлар, — дейди врач Назми Сахаева.

Назми Сахаева болалар касаллиги бўйича мутахассис врач. У Тошкентдаги 4-поликлиникада хизмат қилади. Унинг расман хизмат доираси Лангар, Гул-обод, Уйғур маҳаллаларидаги бир ярим мингдан зиёд бола саломатлигини назорат қилиш. Врач Сахаева ана шу болаларнинг сийхат-саломатлигини ўн етти йилдан бери посбондай, ардоқлаб, сақлаб келади.

Журнал саҳифасида унинг қизамиқ ҳақидаги мақоласини эътиборингизга тавсия қиламиз.

билишни, изланишни, савол-жавобни жуда севади. Бола ота ёки онасига касбига тегишли бўлмаган саволларни берса, ота ёки она, бошимни қотирма, ўзим ишдан чарчаб келдим деб, болага кўрсик қилмай, ўғлим ёки қизим, мен бу саволингга кейинроқ жавоб бераман, деб оёсийишта айтса боланинг фикри бўғилмайди ва ота-она билан фарзанди ўртасидаги дўстлик йўқолмайди. Бола ота-онанини ўзининг энг яқин маслаҳатчиси эканини аңғалайди. Оилада ҳам ўғил ва қиз болаларга ҳамкорликда бажариладиган ишлар топширилса, уларнинг иноқлиги янада орта боради.

Ўғил-қизларимиз аҳил, ҳақиқий ўртоқ, беғараз дўст бўлиб, келажакда жамиятимизнинг онгли граждандари бўлиб етишшлари ҳар бир ота-онанинг ҳам, ўқитувчининг ҳам бахтидир.

Муҳаббат БОБОЕВА.

Доим сафарда

Темир йўли Ватанининг қон томири деб таърифлашади. Дарҳақиқат ўлкамизда пўлат из ётқирилмаган манзил йўқ. Қуёш нуридек ҳар томон таралган бу темир излардан халқ хўжалигига зарур бўлган неча миллион тонналаб юк ташилади. Саногига етиб бўлмас йўловчилар турли томонга сафар қилади.

Лекин Санобар Тўлаганова йўловчи эмас. У Ўрта Осиё темир йўлининг «2-пассажир вагон депосида» проводница бўлиб ишлайди. Мана у йигирма беш йилдан бери йўлда. У манзилга етати, етган жойидан янги манзилга йўлга чиқади. Унинг ҳамроҳлари ҳамма вақт янги одамлар. Ҳеч туганмас-битмас йўлида унинг меҳнат соатлари, ҳаёт фасллари ўтади. Ўтганига ачинадими? Йўқ. Биров ҳаётини болаларга билим беришга бағишласа, биров касални шифолайди. Биров пахта ўс-

ҚИЗАМИҚ

Қизамиқ соғлом болага кўпинча шу касаллик билан оғриган боладан юқади. Соғлом бола бемор ётган уйга қирмай, қўшини хонада туриб ҳам қизамиқ юқтириб олиши мумкин, чунки қизамиқ микроблари ҳаво орқали ҳар томонга жуда тез тарқалади. Қизамиқ билан оғриётган бола касаллиқнинг биринчи белгилари пайдо бўлган пайтдан бошлаб, яъни баданига тошма тошишдан 3—4 кун илгариёқ атрофдагиларга касаллик юқтира олади ва тошмаси йўқолгунча, юкумли ҳисобланади.

Чақалоқ болаларда қизамиқ касаллиги каттароқ ёшдаги болалардагига қараганда оғирроқ ўтади.

Бир ёшга тўлмаган болаларда қизамиқ касаллигининг асоратлари, яъни зотилжам, қулоқ ва томоқ безларининг яллиғланиши кўпроқ кўрилади. Шунинг учун ҳам уларни қизамиқдан сақлаш жуда муҳим.

Шундай экан, болани қизамиқ касали бор жойга мумкин қадар олиб бормаслик керак. Борди-ю бола қизамиқ бор жойга бориб

қолгудек бўлса, уни албатта қизамиққа қарши эмлатиш зарур. Эмлатилган бола қизамиқ билан оғримаслиги ёки оғриганда ҳам касаллик енгил ўтиши мумкин. Эмлатилган болалар қизамиқ касаллигини енгил ўтказди ва уларда қизамиқнинг асорати қолмайди. Ота-оналар шуни ҳам бишлишлари керакки, бола бемор билан учрашгандан кейин 6—7 кун ичида, яъни баданига қизамиқ тошган пайтдан ҳисоблаганда 3—4 кун ичида эмлатилсагина эмдори яхши натижа беради. Боланинг қизамиқ билан ётиб қолганлиги тўғрисида бола қатнаб юрган боғча ёки яслига албатта хабар қилиш лозим. Бу ўша ердаги қизамиқ чиқмаган болаларни вақтида эмлатишга имкон беради.

Қизамиқнинг асосий белгилари қандай бўлади? Қизамиқ касали болага юққан кунидан бошлаб 9 кундан 17 кунгача касаллиқнинг яширин даври ўтади. Бу даврда касаллик аломатлари сезилмайди.

Қизамиқ билан оғриган болани тўғри ва яхши парвариш қи-

лишининг аҳамияти каттадир, чунки касалнинг тез ва яхши соғайиб кетиши боланинг тўғри парвариш қилинишга кўп жиҳатдан боғлиқ.

Қизамиқ касаллигини қўзғатувчи микроблар ёруғликда ва тоза ҳавода жуда тез ўлади. Шунинг учун бемор ётган уйнинг поли ва бошқа жойлардаги чанг-ни ҳўл латта билан артиш, уйни тез-тез шамоллатиб туриш керак.

Уйнинг ҳавоси қанча тоза ва ёруғ бўлса, беморда касаллик асоратлари, хусусан зотилжам пайдо бўлиши хавфи шунча кам бўлади.

Касал болага хилма-хил ва витаминларга бой овқат бериш, янги мева ва сабзавот ҳамда мева сувларини олатдагидан кўпроқ ичириб туриш лозим. Касал боланинг баданини, кўзлари ва оғзини тоза тутиш зарур. Қизамиқ билан оғриган болани дарҳол арачга кўрсатиб, врач буюрганларини кўнт билан амалга оширсангиз, дард беасорат ва енгил ўтиб кетади.

Назми САХАЕВА.

тирса, биров кўприк қуради. Ҳаммаси ҳам инсон учун хизмат қилади. Санобар ҳам мана шундай. Санобар Улуғ Ватан уруши йиллари энг оғир маршрут ҳисобланган Москва, Куйбишев, Узоқ Шарқ томон қатнади. Урушдан кейинги бир неча йиллар мобайнида Ўрта Осиё республикалари бўйлаб йўловчиларга ҳамроҳ бўлди.

Санобар етимликда ўсди. Уни босмачилар етим қолдирди. Босмачилар кутурган эди Совет давлати ёшлигида. Лекин қизча болалар уйида ўсди, билим олди. Ўзи танлаган касб эгаси бўлди. Ҳозир у катта бир коллективнинг ҳўрматли аъзоси. Унинг кўксиде «Меҳнатда ўрнатқ кўрсатгани учун» медали порлаб турипти.

Санобар Тўлаганова ҳозир шаҳар атрофи маршрути бўйича қатнайди. Унга составнинг охиридаги энг масъулиятли вагон топирилган. Проводница вагоннинг тозаллиги, йўловчиларнинг чиқиб-тушишига назорат қилишдан ташқари кундузги ва тунги сигналларни ҳам ўзи бошқариб боради.

С. Тўлаганованинг кўп вақти йўловчилар орасида ўтгани учун сафарга хос фикрлари, маслаҳат-

лари кўп. Шу ҳақда баъзи маслаҳатларини сиз билан баҳам кўрмоқчи. Ўқиб кўринг, аҳтиمود сизга ҳам яраб қолар.

Йўлга чиққанингизда

Ез яқинлашиб келяпти. Ҳордиқ чиқариш учун кўпчилик меҳнат отпускисини бошқа шаҳарлардан бирида ўтказишни хоҳлаб қолади, албатта. Шундай пайт ҳаво, сув, темир йўл транспортининг биронтасидан фойдаланишга тўғри келади. Борди-ю мўлжалланган манзилингизга поездда жўнамоқчи бўлсангиз темир йўлнинг ўзига хос шу нарсаларни билиб қўйиш фойдадан холи эмас. Жўмладан:

Агар тобингиз келишмай турган бўлса, ёки болангизнинг карантини тугамаган бўлса, сафарга чиқиш кунингизни кечиктиринг.

Сафарга чиқиш олди ҳаммомга тушиб чиқинг, тирногингизни олинг, эмизулки болага кўпроқ пеленка олишни унутманг. Термосда қайнаган сув олсангиз,

поезд жунагунча болангиз ташна бўлса яраб қолади. Озгина одеколон билан пахта ҳам олсангиз вақт-вақти билан бетингиз ва бўйингизни артиб турсиз.

Сафарда ейишга овқат олмоқчи бўлсангиз тез исланиб қолмайдиган бўлсин. Қайнатилган гўшдан кўра қовурилгани узоқ вақт бузилмайди. Йўлга консервалар олган маъқул. Банкани очгандан кейин бир ейишда тугатиб, бўшаган идишни ташлаб юбориш мумкин. Озиқ-овқатни ярим этиленли халтача, пластмассадан ясалган қутича ва шиша банкачаларга солиб, сумкада сақлаш жуда қулай бўлади.

Вагонда худди уйдагидек енгил ва қулай кийимда юриш мумкин. Оёққа ҳам чаққонгина пойафзал кийган маъқул.

Йўловчилар очиқ ҳавода кам бўлгани учун баъзи кишиларнинг боши оғрийди, шундай бўлмаслиги учун ҳаво қандай бўлишидан қатъи назар перронга тез-тез чиқиб туринг. Вагон деразасини очиб қўйинг. Лекин ўзингиз шамол қаршисида турманг, акс ҳолда кўзингизга тўзон кириши ёки шамоллаб қолишингиз мумкин.

Овқатланиш режимиға ҳам риоя қилинг. Сафарда нуқул гўшт, тухум, балиқ каби таомларни истеъмол қилавермай, суюқ овқат ҳам ичиб туринг. Бунинг учун вагон ресторанига чиқиш шарт эмас, қатновчи официантларға буюрсангиз олдингизга олиб келиб беради. Станциялардаги ошхоналардан кўнглингиз тилаган таомни олиб чиқишингиз ҳам мумкин. Сабзавот ва меваларни вагон бакидаги қайнаган сувда яхшилаб ювиб, сўнг истеъмол қилинг. Қайнамаган сув ичакўрманг.

Уйқу режимига ҳам риоя қилинг. Кўпинча куни билан чўзилиб ётиш, кечаси уйқу қочишиға сабаб бўлади.

Болаларни купеда ёлғиз қолдирманг. Станцияларда поезддан тушганда темир йўлда ўйнашларига рухсат этманг. Юриб бораётган вагон деразасидан бошларини чиқариб қарашға қўйманг. Вагон даҳлизиде ва зинасиде туришға мутлақо йўл қўйманг. Темир йўлнинг пиедалар учун махсус кўрсатилган жойидан кесиб ўтинг, кам тўхтайдиган станцияларда вагондан узоқ кетманг, акс ҳолда поезддан қолиб кетишингиз мумкин.

Юлия Юнусова ўзбек давлат физкультура институтининг илмий ва методика кафедраси старший ўқитувчиси, У студентларға жисмоний соғлом, бақувват, чаққон ва гўзал бўлиш илмиға доир лекциялар ўқийди.

Қуйида Ю. Юнусова тузган машқ комплекси бўйича шуғулланишни ихтиёрингизға ҳавола этамиз.

Ҳамиша тетик ва чиройли бўлай, узоқ умр кўрай десангиз, ҳар кунги вақтингиздан 10—15 минутни жисмоний машқлардан аяманг.

Гимнастика билан шуғулланишнинг ҳикмати кўп: у қадди-қоматдаги баъзи камчиликларни йўқота боради ва яхши ривожлана олмаётган мушак гўштларини мустаҳкамлаб, бўғинларнинг ҳаракатчанлигини оширади.

Гимнастика билан шуғулланувчи ҳомиладор аёлларда ҳомиладорлик даври нормал ўтади, бола ҳам яхши ўсади. Туғиш енгиллашади. Бўшангандан кейин ҳам махсус гимнастика машқларини бажариб бориш организм учун жуда фойдали.

Гимнастика билан оила аъзолари биргаликда, бир вақтда шуғулланишгани маъқул.

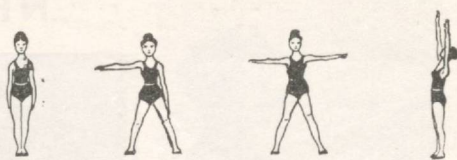
Гимнастика ақлий ва жисмоний меҳнат кишиларига бирдек тааллуқли ва фойдали бўлиб, машқ турларини ҳар ойда ўзгартириб туриш керак. Қуйидаги машқлар уйда бажариладиган машқ турларининг бир туркумидир.

I машқ. Дастлабки ҳолат: тик турган ҳолатда бир деганда чап оёқнинг учини ёнга қўйиб, ўнг қўлни ёнга кўтаринг.

Икки деганда икки оёққа таянган ҳолда чап қўлни ёнга кўтаринг.

Уч деганда қўллари юқорига кўтариб, оёқ учига туринг ва қўлларга қаранг.

Тўрт деганда дастлабки ҳолатга қайтинг. Машқларни беш-олти марта такрорланг.

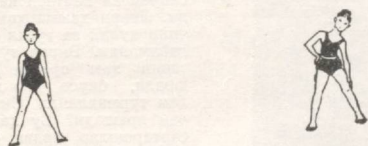
II машқ. Дастлабки ҳолат: оёқлар елка кенглигида.

Бир деганда ўнг қўлни ичкари томон эгган ҳолда ёнга кўтаринг.

Икки деганда чап қўлни ичкарига эгган ҳолда ёнга кўтаринг.

Уч деганда кўкрак қафасини олдинга чиқариб, ростланг.

Тўрт деганда дастлабки ҳолатга қайтинг. Машқларни беш-олти марта такрорланг.

III машқ. Дастлабки ҳолат: биринчи вазиятда чап томондан стул ёки столга таяниб турилади.

Бир деганда тиззаларни ёйиб, чўнқайинг.

Икки деганда ўрнингиздан туриш биланоқ ўнг оёқни силтаб олдинга ташланг.

Уч деганда чўнқайинг.

Тўрт деганда ўрнингиздан туриш биланоқ ўнг оёқни силтаб олдинга ташланг.

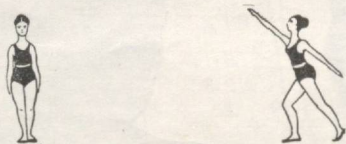
Беш деганда чўнқайинг.

Олти деганда ўрнингиздан туриш биланоқ ўнг оёқни силтаб орқага ташланг.

Етти деганда чўнқайинг.

Саккиз деганда ўрнингиздан туриш биланоқ ўнг оёқни силтаб ёнга ташланг.

Орқага айланиб чап оёқ билан шу машқларни яна тўрт мартадан бажаринг.

IV машқ. Дастлабки ҳолат: тик турган ҳолатда бир деганда чапга бурилиб, чап оёқни сўлдинга ташлаб букилинг. Ўнг қўл юқорида, чап қўл пастда бўлсин (чап қўлга қаранг).

Икки деганда дастлабки ҳолатга қайтинг.

Шу машқларни бошқа оёқда ҳам уч-тўрт марта такрорланг.

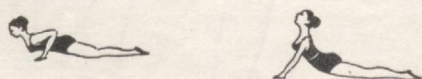

V машқ. Дастлабки ҳолат: орқа томондан таянган ҳолда стулнинг четига ўтирилади.

Бир деганда ўнг оёқни олдинга кўтаринг.

Икки деганда чап оёқни олдинга кўтаринг.

Уч-тўрт деганда аста-секин туширинг. Машқларни уч-тўрт марта такрорланг.

VI машқ. Дастлабки ҳолат: эгилган қўлларга таяниб, қорин томондан ётилади.

Бир деганда бошни орқага кўтариб, қўлларни тўғриланг.

Икки деганда дастлабки ҳолатга қайтинг.

VII машқ. Дастлабки ҳолат: тиззада туринг. Бир деганда товонга ўтирмасдан, қўлларни юқорига кўтаринг.

Икки деганда орқага эгилинг.

Уч деганда қўлларни яна юқори кўтаринг.

Тўрт деганда дастлабки ҳолатга қайтинг.

ОРАСТАЛИК УСТАСИ

Ҳар ишнинг ўз устаси бўлади.

Биров сизни чиройли кийинишингизга ёрдам беради, бошқаси зебу зийнатингиз ҳақида ўйлайди. Сабоҳат Абдусаломова бўлса сочларни тартибли, ораста туттишга кўмаклашади. Аёлнинг бир хусни сочида. Баъзан нечоғлик яхши кийинса ҳам сочи беўхшов таралганини кўрсангиз афсусланасиз.

— Хотин-қизларнинг сочи сийрак ва калтаси кам бўлади. Лекин ҳамма ҳам ўз сочини қулай ва гўзал турмаклайёлмайди. Биров тўрт тола сочни ҳам орқага ташлаб юради, биров бир қулочни ҳам турмаклайди. Сизга қандай ярашади? Бу ҳақда биз сартарошлар ёрдам беришимиз мумкин. Бир марта ёнимизга келган қизми, жувонми сочининг қалин-сийрак, узун-қисқалингига қараб ўзига ярашадиган прическани ўрганиб олиши мумкин,— дейди. С. Абдусаломова.

Мана бу прическаларни сартарош Сабоҳатхон Абдусаломова ихтиёрингизга ҳавола қилади. Қўнглингизга ёққанини танлаб, ўзингиз сочингизни турмакласангиз бўлади. Бунинг учун бир неча дона приколка ва шпилка бўлса кифоя.

Орқага узунасига турмакланган бу прическа ёш жувонларга, бўйи етган қизларга ярашади. Сочнинг ярми мияга йиғиб турмакланади, ярми унга туташтириб, қулоқ орқасининг бир томонидан иккинчи томонига қайтариб шпилка билан мустаҳкамланади.

Капалак нусхадаги мана бу прическа ёзда ҳам, қишда ҳам жуда қулай. Устидан дурра боғласангиз ҳам, яланг бош юрсангиз ҳам чиройли бўлаверади.

Мана бу расмдаги прическа эса ўрта ёшдаги, улугсифат аёлларга мос. Соч узуну сийрак бўлган тақдирда ярмидан пастини юқорига қараб тараб, бир оз пахмайтирилгач учидан юқорига қараб йиғиб чиқилса, прическа катта чиқади ва соч кўп кўринади.

ГЎЗАЛЛИК ЯРАТУВЧИ

Маъмура Олимжонова Республика либослар уйида модельёр-конструктор. У тўқимачилик институтининг технология факультетини бундан ниҳояти уч йил бурун тугаллади ва шу ерга йўланма олди. Шундан бери юздан ошиқ янги либослар яратди. У ўз истеъдодини фарзандларимизни чиройли, қўлай кийинтириш санъатига бағишлади. У ясли ёшдан тортиб, юқори синф ўқувчи қизларига қўлай ва гўзал кийимлар нусхасини яратади.

Янги нусха яратиш чинакам ижодий ишдир. Бошқа ижодий кашфиётларда бўлганидек изланиш керак, шу соҳанинг усталаридан ўрганиш керак. Олимжонова шундай қилади. У яратган ҳар бир нусха қўйлакни «Юлдуз» фирмасининг иккинчи фабрикаси ва учинчи фабрикаларида кўплаб тикилади. Савдо ташкилотлари ҳам бу қўйлақларга кўплаб буюртма беради. Чунки харидорнинг ўсиб бораётган дидига мос, замонамиз гўзаллигига хос чиройли ва қўлай нусха кийимлар.

Либослар

Чийбахмал ёки бамазейдан тикилган беш-олти ёшдаги қизчалар қўйлаги. Бу қўйлақ баҳор фаслида кийиш учун мўлжалланган, қўлай, бежиримдир.

Ун тўрт-ўн беш ёшдаги қизларнинг кўкрак бурма қўйлаги. Юмалоқ бичиқдаги ёқа учлари материалнинг ўзидан тикилган бант билан безатилади. Бу қўйлакни очиқ рангдаги ипакли товардан ва гулли крепдешиндан, маркизет, батист, чиройли читлардан тикиш мумкин.

Юқори синф қизларига мўлжаллаб яратилган яна бир қўйлакнинг андазаси журналимизнинг бепул иловасида берилди. Бу қўйлакни ҳам крепдешин ва товар матолардан тикиб олиш қийин эмас.

Қўли ширин

Хўрандалар талабинин қондирагани, қўнглингиз тусагани таомни пишириб турадиган жамоат ошхоналарини ҳар қадамда учратиш мумкин. Бундай ошхоналарга оила аъзолари билан келиб овқатланувчилар, уйига овқат харид қилувчилар, меҳмон келганда тансиқ таомлар буюрувчилар кўп орамизда. Лаззатли ва сифатли таомни иштаха билан тановул қилиб бўлиб «қўли ширин экан» деб қўйлади одатда ошпазнинг меҳнатига тасанно ўқиб. Ана шундай самимий миннатдорчиликни ошпаз Буниса Юсупова шаънига ҳар куни неча бор айтилганини биласизми?

Буниса опа ўн беш йилдан бери ошпаз бўлиб ишлайди. Ўзининг кичкинагина коллективи билан ҳар куни

200—300 хўранданнинг ҳожатини чиқаради.

Б. Юсупова оддий ошпаз. Лекин у ўз касбининг моҳири. Ошпаз ўзбек овқатларини қанчалик усталик билан тайёрласа, европа таомларини ҳам шундай лаззатли пиширади. Бекорга тўртинчи разряд берилмаган унга.

Пойтахтимизнинг Октябрь районидаги 14-ошхонага келиб, Буниса Юсупова тайёрлаган лаззатли таомлардан ҳамманинг ҳам баҳраманд бўлиши қийин. Лекин шундай лаззатли таомни ҳар аёл ўз уйида тайёрлаши қийин эмас. Шу туфайли журналхонларимизга Б. Юсупованинг пазандалик маслаҳатларини ҳавола қиламиз.

лаб қўйилади-да, устига ёйилган хамирларга бир оз урвоқ сепиб устма-уст ташланади. Шундан кейин қийма қилиниб қовурилади. Қиймани қозондан ёғи билан кўтариб олиб юпқанинг хамири пиширилади.

Ёйилган юпқани суст алангада пиширилади. Уни қозонга биттадан ёйиб, юзига бир қошиқ ёғли қийма ёйиб қўйилади, қўл билан икки-уч айлантирилгач, устига иккинчи юпқа ёйилади ва тағиданини устига қилиб тўнтариллади-да, яна ёғли қийма солинади ва устига яна юпқа ёйилиб яна тўнтариллади. Шу тартиб 10—13 дона юпқа бир йўла пиширилгач қозондан лаганга олинади. Қолганлари худди шу тартибда пиширилаверади.

Юпқани пишириб бўлгандан кейин ҳар бир юпқани чўзиқроқ тўрт бурчак шаклида буклаб чиқилади.

Юпқани лаганга тахлаб, устига тоғорача тўнтариб қўйилса, 3—4 кунгача ҳам юмшоқ тураверади.

Бир килограмм унга бир килограммдан гўшт, пиёз ва пахта ёғи ишлатилади.

НҲҲАТ ШҲҲҲА

Таомга ўт ёқишдан 2—3 соат аввал нҲҲатни илӣқ сувга ивннб қўйилади. Қозонга сув солиб дастлаб серсуяқ гўшт қайнатади. Қайнаб чиққан шҲҲрванинг кўпиги олиниб, пиёз ва ивннтилган нҲҲат солинади. Ўтнн пасайтириб, шҲҲва милт-милт қайнатади. Данақ катталигида тўғралган сабзи, шолғомлар солинади. Гўшт ва нҲҲат пишиш олдида қартошқа солинади. НҲҲат шҲҲрва гўштнннг қаттиқ-юмшоқлигига қараб, ками икки соатча қайнаши керак.

НҲҲат шҲҲрвани косаларга сузиб, юзига майда тўғралган ук-

роп ёки кашннч сепиб, дастурхонга тортилади. Бир пиёла нҲҲатга бир ярим килограмм мол гўштнннг суяги, ярим килограмм пиёз, 2—3 донадан сабзи, шолғом, кўпроқ қартошқа солинса бўлади.

ЮПҚА

Чучваранинг хамиридан кўра қаттиқроқ қилиб хамир қорилади. Зувала ясаб бир оз тиндириб қўйилади. Тинигач хамирдан ёнғоқдан йирикроқ зувалачалар узиб олинади-да, чучваранинг хамиридан ҳам юпқароқ қилиб ёйилади. Сават ёки патнугса дастурхонни ёстиқ шаклида бук-

МУҚОВАЛАРДА

Муқованинг биринчи саҳифасида Хоразм область, Шовот районидаги «Правда» колхозининг илгор теримчиси **Сафаргул Матқурбонова**. Сафаргул ўтган йили 11 тонна пахта терган.

Б. Мизрохин фотоси.

Муқованинг тўртинчи саҳифасида **Б. Мизрохин**нинг «Баҳор келди» деган фотозёду.

Журналнинг бу сониди бичиш-тикишнн ўрганиш дарсининг давоми ва киз балаларнинг кўкрак бурма қўйлагн андазаси бепул илова қилинди.

Журналнинг бу сонини рассом **К. Воробьев** безаган.

Бўёқли расмларни Бирлашган наشريётнинг суракташ усталари **Д. И. Лисенко**, **Е. Полихрониду** тайёрлашган.

Муқоваларни босишда **А. Хатулин**, **Н. Хоменко** қатнашдилар.

Журналнинг бошқа саҳифаларини босишда **В. Азиков** қўл остидаги усталардан **Х. Юнусов**, **К. Иванов**, **К. Мустафоев**.

Г. Йўлдошев, **В. Александров** иш-тирок этганлар.

Редактор **ЗУЛФИЯ**. Редколлегия: **М. АҲМЕДОВА**, **Х. АҲРОРОВА** (редактор ўринбосари), **З. ЖАМОЛОВА**, **М. ЙҮЛДОШЕВА**, **А. ИЗМАЙЛОВА**, **Н. МИРҲАЛОВА**, **Х. МУХИДДИНОВА**, **С. НАРЗУЛЛАЕВА**, **Е. НАСИДДИНОВА**, **Қ. ҒУЛОМОВА**.

Техредактор **З. Раҳимов**.

Журнални безатувчи **Лайло Салимжонова**.

Общественно-политический и литературно-художественный иллюстрированный ежемесячный женский журнал «Саодат» № 3 на узбекском языке.

Редакциямизнинг адреси: Тошкент, Навоий кўчаси, уй № 30. Телефон № 45343, 43331. Қоғоз формати 60×92/8=2,75. Қоғоз листи 5,5 п. л. Заказ № 3002. Босишга рухсат этилди 7/III-1967 йил. Тиражи 300000 Р—05947. Нашр. № Г-2690.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бирлашган нашриётнинг босмахонаси.
Тошкент — 1967.

Кўзларимни ёндирди
Сўзанининг жинтоси.
Мушча баланд чеварининг
Ўз касбига ихлоси.
Хил-хил гуллар товляниб,
Гўё атир қукратар,
Шунда жамми, деб қўйдим —
Гўзалликнинг дунёси.
Сўзлар эди сўзана
Озод меҳнат панқидан,
Битилибди гулларга
Бахтиёрлик нишоси.
Бунча гўзал бу санъат,
Ололмайман ингоҳим,
Сеҳрландим чоғи мен,
Борми меҳригилёси.
Кашта қиздай ёқимли,
Қиз каштадан ёлқинли,
Нусха олмиш ўзидан
Аъло қизлар аълоси.

Allegro moderato]

Ш.Шокирмодомова музикаси
Г.Нуруллаева шеъри

Мушча баланд чеварининг
Ўз касбига ихлоси.
Хил-хил гуллар товляниб,
Гўё атир қукратар,
Шунда жамми, деб қўйдим —
Гўзалликнинг дунёси.
Сўзлар эди сўзана
Озод меҳнат панқидан,
Битилибди гулларга
Бахтиёрлик нишоси.
Бунча гўзал бу санъат,
Ололмайман ингоҳим,
Сеҳрландим чоғи мен,
Борми меҳригилёси.
Кашта қиздай ёқимли,
Қиз каштадан ёлқинли,
Нусха олмиш ўзидан
Аъло қизлар аълоси.

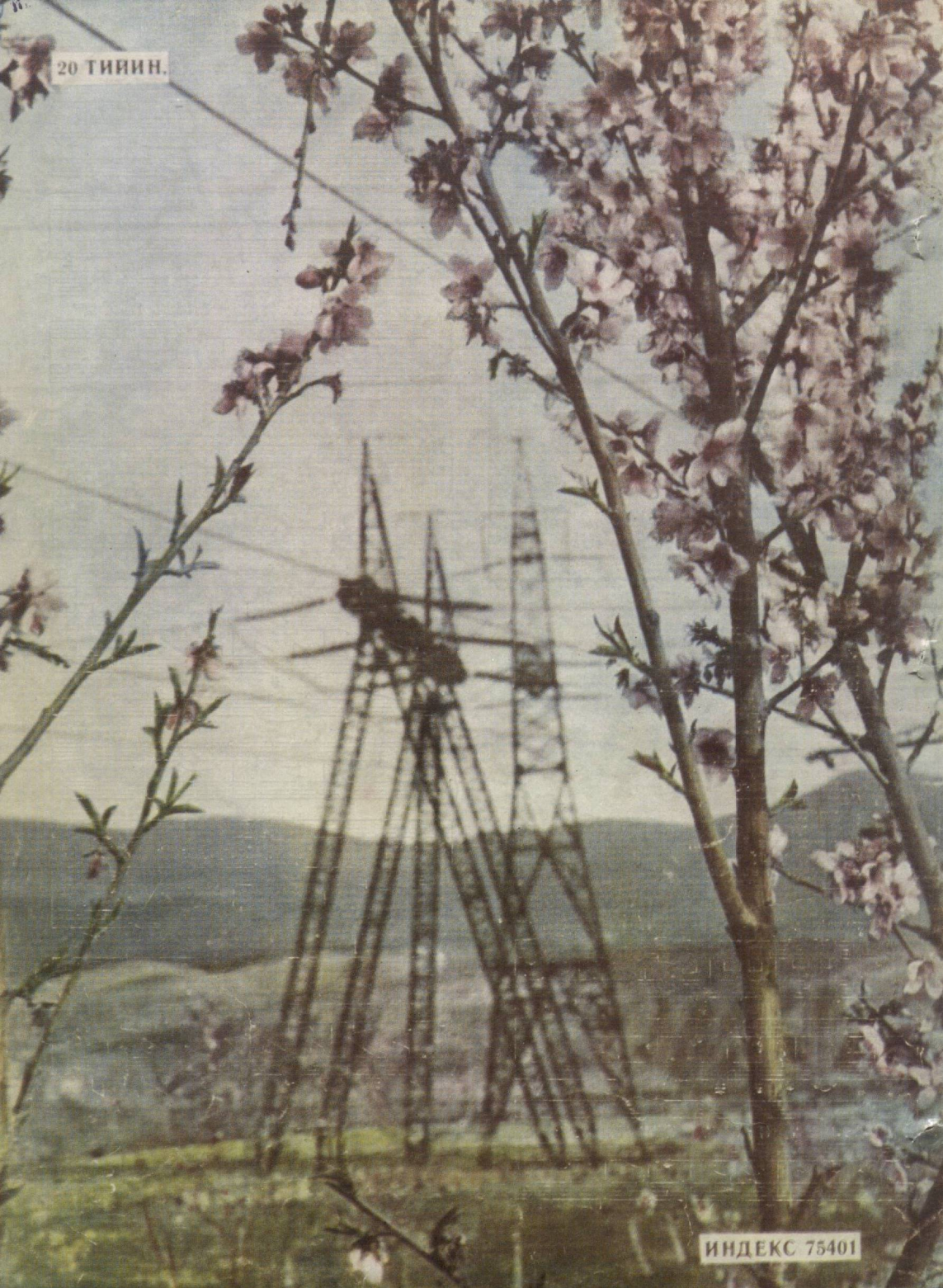
Мушча баланд чеварининг
Ўз касбига ихлоси.
Хил-хил гуллар товляниб,
Гўё атир қукратар,
Шунда жамми, деб қўйдим —
Гўзалликнинг дунёси.
Сўзлар эди сўзана
Озод меҳнат панқидан,
Битилибди гулларга
Бахтиёрлик нишоси.
Бунча гўзал бу санъат,
Ололмайман ингоҳим,
Сеҳрландим чоғи мен,
Борми меҳригилёси.
Кашта қиздай ёқимли,
Қиз каштадан ёлқинли,
Нусха олмиш ўзидан
Аъло қизлар аълоси.

Мушча баланд чеварининг
Ўз касбига ихлоси.
Хил-хил гуллар товляниб,
Гўё атир қукратар,
Шунда жамми, деб қўйдим —
Гўзалликнинг дунёси.
Сўзлар эди сўзана
Озод меҳнат панқидан,
Битилибди гулларга
Бахтиёрлик нишоси.
Бунча гўзал бу санъат,
Ололмайман ингоҳим,
Сеҳрландим чоғи мен,
Борми меҳригилёси.
Кашта қиздай ёқимли,
Қиз каштадан ёлқинли,
Нусха олмиш ўзидан
Аъло қизлар аълоси.

Мушча баланд чеварининг
Ўз касбига ихлоси.
Хил-хил гуллар товляниб,
Гўё атир қукратар,
Шунда жамми, деб қўйдим —
Гўзалликнинг дунёси.
Сўзлар эди сўзана
Озод меҳнат панқидан,
Битилибди гулларга
Бахтиёрлик нишоси.
Бунча гўзал бу санъат,
Ололмайман ингоҳим,
Сеҳрландим чоғи мен,
Борми меҳригилёси.
Кашта қиздай ёқимли,
Қиз каштадан ёлқинли,
Нусха олмиш ўзидан
Аъло қизлар аълоси.

20 ТИНИН.

ИНДЕКС 75401